

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY
PALACKÉHO V OLOMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

**ČESKOSLOVENSKO-POLSKÝ SPOR O TĚŠÍNSKO DO ROKU 1958
A JEHO NÁSLEDKY NA DNEŠNÍ DOBU**

**THE CONFLICT BETWEEN CZECHOSLOVAKIA AND POLAND
UNTIL 1958 AND ITS CONSEQUENCES FOR NOWADAYS**

Bakalářská práce

VYPRACOVALA: Jana Kocůrková

VEDOUCÍ PRÁCE: mgr Kamila Przybylska

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 28. 3. 2019

Jana Kocůrková

Děkuji mgr Kamile Przybylské za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

Rovněž děkuji své rodině a blízkým za podporu během celé doby mého studia.

Jana Kocůrková

OBSAH

1	ÚVOD.....	5
2	VYMEZENÍ HRANIC BÝVALÉHO TĚŠÍNSKÉHO KNÍŽECTVÍ..	7
3	HISTORIE ČESKOSLOVENSKO-POLSKÝCH VZTAHŮ NA TĚŠÍNSKU DO ROKU 1958.....	8
3.1	STRUČNÝ PŘEHLED HISTORICKÝCH UDÁLOSTÍ DO ROKU 1918	8
3.2	SPOR O TĚŠÍNSKO V LETECH 1918-1920.....	11
3.2.1	ROZPAD RAKOUSKO-UHERSKA A JEHO VLIV NA TĚŠÍNSKO.....	11
3.2.2	SEDMIDENNÍ VÁLKA	13
3.2.3	HLEDÁNÍ ŘEŠENÍ.....	14
3.2.4	PLEBISCIT A JEHO NÁSLEDNÝ NEZDAR	15
3.2.5	ÚZEMNÍ ROZDĚLENÍ V ROCE 1920.....	16
3.3	UDÁLOSTI BEZPROSTŘEDNĚ PO ROCE 1920.....	17
3.4	OBDOBÍ OD ROKU 1925 DO ROKU 1938	19
3.4.1	ZMĚNA ZAHRANIČNÍ POLITIKY POLSKA	19
3.4.2	ZNOVUOTEVŘENÍ TĚŠÍNSKÉ OTÁZKY	20
3.4.3	ROK 1938.....	21
3.5	TĚŠÍNSKO POD POLSKOU, POZDĚJI NĚMECKOU NADVLÁDOU V LETECH 1938 AŽ 1945.....	22
3.6	UDÁLOSTI PO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE	23
3.7	ROK 1958 A JEHO KONEČNÁ USTANOVENÍ	26
4	SOUČASNOST OVLIVNĚNÁ HISTORICKÝMI SKUTEČNOSTMI	27
4.1	ÚVOD DO PROBLEMATIKY VÝZKUMU.....	27
4.2	INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT.....	29
4.3	SHRNUTÍ VÝZKUMU	45
5	ZÁVĚR.....	47
	RESUMÉ	49
	BIOGRAFIE	50
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	52
	SEZNAM PŘÍLOH.....	53

1 ÚVOD

Území Těšínska bylo již od svých prvopočátků jednou z historicky složitějších oblastí nejen našeho státu. Problematiku tohoto regionu můžeme hledat v dalekosáhlé minulosti. Území si prošlo bohatou historií, střídali se na něm vládci českých i polských království, z nichž nejviditelnější byli především Piastovci a Habsburkové.

Za dobu svého budování se zde mísily kultury, náboženství a národnosti. Především pak Poláci, Češi, Němci a Slezané. Toto národnostní škatulkování ale do 19. století nehrálo takřka žádnou roli. Lidé vedle sebe žili pokojně bez větších svárů a dohadů. První problémy nastaly, až s národnostním uvědoměním, kdy se důležitost této otázky dostávala do popředí.

Po pádu Habsburské monarchie se začaly nové národy uskupovat do hraničních celků¹. Lidé, kteří zde žili ve vzájemné shodě, komunikující místním nářečím, začali mezi sebou budovat mosty. Spory by možná nebyly až tak vyhrcoené, kdyby území nebylo pro oba státy ekonomicky atraktivní. Oblast se totiž nachází na velkých nalezištích černého uhlí. Což dalo vzniknout těžebnímu a hutnímu průmyslu.² Tento fakt vedl k rozsáhlé pracovní migraci především z polského území. Ekonomická důležitost, historie a národností složení zapříčinily vznik nedávných a velice smutných událostí.

Území bylo po rozpadu Rakousko-Uherska obsazeno polskými, českými i německými vojáky. Několikrát se posouvaly hranice. A i v období relativního klidu se mezi lidem šířila zloba, nenávist a chuť spory řešit na vlastní pěst. Ať už nepřátelskou propagandou nebo i těžšími kalibry. Tyto války se neobešly ani bez lidských obětí.

Hlavním cílem této práce je zjistit, jak se výše zmíněné historické skutečnosti promítly na dnešní dobu. Zda minulost zanechala v lidech určité projevy národnostního nadřazení nebo stopy nenávisti k druhé národnosti. Budu se snažit nahlédnout do současného stavu mezilidských vztahů mezi místními Čechy a Poláky.

V první části se zaměřím na historický kontext daného území. Za pomoci literatury jsem vytvořila jakousi zkrácenou historickou osu, na níž se zmiňuji o nejdůležitějších

---

¹ Majer, P. 2017. Museli zemřít? Příběhy psané krví. Ostrava: Sdružení pro rozvoj Trinecka a Jablunkovska, s. 11-12.

² Káňa, O. Pavelka, R. 1970. Těšínsko v polsko-československých vztazích 1918-1939. Ostrava: Profil, s. 9.

událostech přímo navazujících na problematiku Těšínska. A to od dalekosáhlé historie do roku 1958.

Druhá část bude věnována analýze mnou vytvořeného průzkumu, který se zaměřuje právě na již zmíněné křivdy přebývajících v místních obyvatelích do dnešní doby. Průzkum byl složen z 18 otázek, které mezi sebou kloubí pohledy Čechů a Poláků žijících na daném území v tématech týkajících se názorů na přítomnost polské národnostní menšiny, jejich výhody, nebo případné nevýhody života na daném území. Místní nevraživost, nebo osobní zkušenosti pojící se k tomuto tématu.

2 VYMEZENÍ HRANIC BÝVALÉHO TĚŠÍNSKÉHO KNÍŽECTVÍ

Těšínské knížectví se nacházelo na hranicích dnešního Polska a České republiky. Mezi tyto dva státy bylo rozděleno v roce 1920, kdy cca 56 % oblasti připadlo tehdejšímu Československu a zbylá část Polsku. Západní hranici historického Těšínska a Moravy tvořila řeka Ostravice spolu s řekou Odrou, které mají svůj soutok v obci Koblov, nacházející se u Ostravy. Jižní hranice se Slovenskem představovala hřeben Moravskoslezských Beskyd. Konkrétně od vrcholu Bílého kříže až po Jablunkovský průsmyk. Východní hranice pozvolna navazovala na Slezské Beskydy až k městu Bílsku (Bielsko-Biała). Hranice se dále táhla po toku řeky Bílé (Biała), až k jejímu ústí do řeky Visly (Wisła). Severní hranice byla tvořena převážně řekou Vislou a Olší (Olza), která toto území pomyslně uzavírala ústím do řeky Odry. Celková rozloha oblasti byla cca 2 300 km².³

---

³ Těšínské Slezsko: výběr příspěvků z mezinárodní konference 2008, Těšín. „Těšínské Slezsko – historie a současnost ve společné Evropě.“ Śląsk Cieszyński: wybór referatów międzynarodowej konferencji 2008, Czeski Cieszyn. „Śląsk Cieszyński – historia i współczesność we wspólnej Europie”. Český Těšín: Muzeum Těšínska, s. 11-12.

3 HISTORIE ČESKOSLOVENSKO-POLSKÝCH VZTAHŮ NA TĚŠÍNSKU DO ROKU 1958

3.1 STRUČNÝ PŘEHLED HISTORICKÝCH UDÁLOSTÍ DO ROKU 1918

Tuto kapitolu bych chtěla uvést krátkou pověstí, kdy se v roce 810 u studny sešli tři bratři: Bolek, Lešek a Těšimír. Jednalo se o syny polského krále Leszka III. Traduje se, že tito 3 bratři založili město Těšín, které se postupem času rozrůstalo a vzniklo zde samostatné Těšínské knížectví.⁴

Celá oblast byla již od svých prvopočátků místem, které si nárokovali jak polští, tak i čeští panovníci. Historický vývoj území byl tedy více než složitý. Nejstarší nálezy se datují již na období 10 000 let př. n. l. Z historických pramenů víme, že v 7 století bylo území osídleno Slovy. Historie 9. století hovoří o Slezanech a silném vlivu Velké Moravy. Po jejím pádu, zde byl vytvořen tzv. kmenový svaz, který se stal součástí českého knížectví. Kníže Vratislav I. zde založil metropoli Horního Slezska a území zůstalo pod českou nadvládou do poloviny 10. století. V roce 965 první polský kníže Měšek I. vstoupil do manželství s dcerou českého knížete Boleslava I. (Doubravou). Právoplatným následníkem českého knížecího stolce byl v té době Boleslav II., avšak při svém panování nebyl příliš úspěšný. Měšek I. využil jeho slabosti a po bojích připojil velkou část Slezska k polskému knížectví. Již jeho následník, první polský král Boleslav I. Chrabrý si podmanil celé Slezsko a v letech 1003/04 se stal českým knížetem. V roce 1039 území spravoval již český kníže Břetislav I., avšak od roku 1054 bylo území opět polské. Oblast se postupem času stala jednou z údělných piastovských knížectví. Po rozdělení Slezska v roce 1163 mezi Piastovce, připadlo území opolskému knížeti Měšku I. Slezskému (Křivonohému). Opolská knížata vládla až do smrti Vladislava I., tedy do roku 1281. Jeho synové si území rozdělili a Těšínsko připadlo Měškovi I. Těšínskému, který se stal prvním těšínským knížetem.⁵ (Po usednutí Měška I. Těšínského na vládnoucí stolec, zde Piastovci udělali velkou kariéru. Své vládnoucí postavení si zde udrželo dalších 15 potomků této linie, celkově zde vládli více než 360 let.)⁶

---

⁴ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 16-18.

⁵ Tamtéž, s. 16-18.

⁶ Ondřeka, Z. 2012. Těšínsko známé i neznámé. Český Těšín: Muzeum Těšínska, s. 18-19.

Svou dceru Violu provdal Mieško I. Těšínský za českého krále Václava III. Po smrti Měška I. Těšínského jeho syn kníže Kazimír I. v roce 1327 uznal spolu s dalšími Piastovci lenní svrchovanost Jana Lucemburského. Roku 1335 byla mezi Janem Lucemburským a Kazimírem III. Velikým podepsána Trenčínská smlouva, na níž bylo ujednáno, že se český král vzdává nároků na polskou korunu a polský král na slezská knížectví.⁷ Tímto aktem připadlo Těšínsko do zemí Koruny české v podobě korunního léna, což znamenalo, že její nadvláda nad územím nabyde platnosti po vymření současného vládnoucího rodu, tedy Piastovců.⁸

V dubnu roku 1348 Karel IV. rozhodl o prohlášení celého Slezska za „věčné příslušenství koruny České“.⁹

V následujících letech docházelo k dědění knížecího stolce. V roce 1528 se stal knížetem Václav III. Adam z rodu Piastovců. Z důvodu nezletilosti se vlády ujala jeho matka kněžna Anna Braniborsko-Ansbašská s českým šlechticem Janem z Pernštejna. Dceru Jana si Václav později vzal za svou manželku. Vládu po něm převzala jeho druhá manželka saská princezna Kateřina Sedena. Z historických zdrojů vyplývá, že za dob její vlády, bylo území pod silným vlivem češtiny, což dokazuje například povinnost vést soudní řízení v češtině, nebo povinnosti překládat německé a latinské dokumenty. V druhé polovině 16. století však začala být čeština vytlačována němčinou a později polštinou. Důvodem byl především neustále se měnící poměr obyvatelstva. Posledním Piastovcem na tomto území byla Alžběta Lukrécie, jejíž smrtí v roce 1653 vymřel rod po přeslici. Po její smrti spadalo knížectví do území Koruny české, jenž spravovala královská komora ve Vratislavi.¹⁰ Tou dobou již v zemi panoval rod Habsburků.¹¹

Mezi 14. – 18. stoletím se toho na Těšínsku přihodilo mnoho. Těšín dostal určitá městská práva, město se budovalo a přestavovalo. Docházelo zde k náboženským konfliktům z důvodu měnící se náboženské preference vládnoucích panovníků. Mluvíme teď

---

⁷ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 16-18.

⁸ Těšínské Slezsko: výběr příspěvků z mezinárodní konference 2008, Těšín. „Těšínské Slezsko – historie a současnost ve společné Evropě.“ Śląsk Cieszyński: wybór referatów międzynarodowej konferencji 2008, Czeski Cieszyn. „Śląsk Cieszyński – historia i współczesność we wspólnej Europie”. Český Těšín: Muzeum Těšínska, s. 14.

⁹ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 16-18.

¹⁰ Tamtéž, s. 19-23.

¹¹ Ondřeka, Z. 2012. Těšínsko známé i neznámé. Český Těšín: Muzeum Těšínska, s. 31.

o protestanství, luteránství a katolicismu. Těšín si prošel i několika velkými požáry a zadlužeností panstva. Celé Těšínsko pak postihla migrace uherských Valachů a vojska, táhnoucí či ustupující z uherského bojiště. Další katastrofou byly morové epidemie, vojska táhnoucí na polsko-švédskou válku a zvyšující se daně, které vedly k pokusům o povstání.¹²

Když se v roce 1711 dostal k vládě Karel VI. rozhodl, že Těšínsko již nebude spravovat komora ve Vratislavi, nýbrž aktuální panovník.¹³ V roce 1740 uplatnila nástupnické právo na rakouský trůn Marie Terezie. Roku 1765 Těšínské knížectví připadlo věnem její dceři Marii Kristině. Ta se provdala za saského knížete Alberta Kazimíra, jenž udělal z Těšínské komory prosperující oblast habsburské monarchie. Postavení Těšínska ještě více posílilo po roce 1772, kdy na karvinsku došlo k objevení hojných zásob černého uhlí. V roce 1782 císař Josef II. provedl správní reformu s cílem centralizovat státní správu a urychlit hospodářský růst. Byl vytvořen Těšínský kraj (neboli Východní Slezsko) s krajským městem Těšínem. V roce 1848 bylo Těšínsko rozděleno na 4 okresy – těšínský, bílský, bohumínský a fryštácký. Základ státu začaly tvořit obce a objevila se státní správa. Čeština se na úřadech používala do roku 1817, později začala být používána jen polština a němčina, s rokem 1851 se začalo na úřadech hovořit výhradně německy. Což vedlo k spolupráci Čechů a Poláků (hovořících v místním nářečí) proti Němcům. Zajímavé však je, že hlavní spory se od Němců přemístily právě mezi Poláky a Čechy. Čemuž nijak nepřispělo rakousko-uherské vyrovnání v roce 1867, kdy Poláci dostali určitá privilegia.¹⁴

Období prosperity zažilo Těšínsko ve druhé polovině 19. století. Došlo zde k rozšíření průmyslu, které konkrétně zasahovalo do těžby černého uhlí, hutnictví a kovo zpracujícího průmyslu. Dalším důležitým mezníkem byla výstavba železničních tratí spolu s Severní dráhou vedoucí přes Vídeň, Bohumín, Krakov a Lvov. V roce 1868 byl uveden do provozu úsek Bohumín-Těšín. Tento rozvoj dal vzniknout pracovní migraci, která do značné míry zamíchala složením místního obyvatelstva, což později vedlo k nenávisti a nárokování si

---

¹² Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 19-23.

¹³ Ondřejka, Z. 2012. Těšínsko známé i neznámé. Český Těšín: Muzeum Těšínska, s. 105.

¹⁴ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 24-27.

zdejšího území.¹⁵ Velkou část pracovních migrantů tvořili lidé z oblasti Haliče, celkově cca 12 procent obyvatelstva.¹⁶

Avšak lidé v té době ještě neměli o své národnosti jasno, byli tzv. národnostně nevyhranění. Určení jejich národnosti bylo ovlivněno především politickým působením jednotlivých zemí. Obrovský vliv mělo tehdy Polsko, což dokazují i výsledky sčítání lidu mezi léty 1880 až 1910, kdy Poláci v těšínském okrese měli vždy cca 75% převahu.¹⁷ Na území se začaly zakládat polské školy, spolky a divadla. V polovině 19. století začal vycházet polský tisk a hranice českého osídlení se začaly posouvat čím dál tím více do vnitrozemí. Spolu s nimi se přemísťovaly i důležité české organizace jako Matice osvěty lidové a české noviny.¹⁸ Národnostní situace se začala pomalu měnit až po roce 1910, kdy byl zaznamenán mírný nárůst právě českého obyvatelstva. Polsky mluvící obyvatelstvo již zaujímal jen cca 54 %.¹⁹

3.2 SPOR O TĚŠÍNSKO V LETECH 1918-1920

3.2.1 ROZPAD RAKOUSKO-UHERSKA A JEHO VLIV NA TĚŠÍNSKO

Díky bohaté historii a hospodářskému potenciálu, se po rozpadu Rakousko-Uherska oblast neobešla bez nevyhnutelných sporů. Nově vzniklá Československá republika čelila složité situaci v otázce Československo-polských hranic. Polsko se totiž snažilo Těšínsko připojit ke svému státu. Obě země, měly naprosto odlišnou představu o tehdejším poválečném uspořádání sporné oblasti²⁰. Československá republika argumentovala svými historickými právy, zato Polsko národnostním složením, které bylo nepochybně na jejich straně.

Již v prvních dnech nově vzniklých států začalo docházet ke sporům jak politickým, tak vojenským. Místní polští činitelé se začali ve věci angažovat a²¹ prohlásili, že od této chvíle

---

¹⁵ Tamtéž, s. 27-32.

¹⁶ ŠrajEROVÁ, O. 2015. Historické a aktuální otázky vývoje národnostních vztahů, kultur a identit v národnostně zmiešanej oblasti Sliezska a severnej Moravy. Opava: Slezské zemské muzeum, s. 29-31.

¹⁷ KÁŇA, O. PAVELKA, R. 1970. Těšínsko v polsko-československých vztazích 1918-1939. Ostrava: Profil, s. 10.

¹⁸ BÍLEK J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: EPOCHA, s. 28-32.

¹⁹ KÁŇA, O. PAVELKA, R. 1970. Těšínsko v polsko-československých vztazích 1918-1939. Ostrava: Profil, s. 10.

²⁰ Těšínské toulky minulostí, 2018 [online]. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z http://www.tesin.cz/wp-content/uploads/2018/08/tesinske_toulky_minulosti_web.pdf, s. 2-4.

²¹ KÁŇA, O. PAVELKA, R. 1970. Těšínsko v polsko-československých vztazích 1918-1939. Ostrava: Profil, s. 18-19.

ochrana polského obyvatelstva spadá pod jejich správu²² a spolu s nimi i Těšín. V této souvislosti vytvořili instituci zvanou Národní rada (Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego).²³ Město spolu s dalšími místy obsadily jednotky polské armády, které ovládly úřady, soudy, nádraží a začaly zavádět polskou administrativu. České obyvatelstvo bylo samozřejmě proti,²⁴ a jako obranný mechanismus vytvořilo Okresní národní výbor a Národní výbor pro Slezsko (ten byl později přejmenován na Zemský národní výbor), který oznámil, že se ve jménu Československa ujímá vlády nad Slezskem včetně Těšínska. Organizace převzala jak úřady v Moravské a Polské Ostravě, tak i velení armádních jednotek. Tato situace dala vzniknout neřešitelnému problému, jednalo se o to, že každá ze stran byla schopná vykonávat svou pravomoc pouze v částech svého vlivu. Což vedlo k napětí a sporům.²⁵

Nově vzniklý stav také výrazně ohrožoval hospodářskou prosperitu regionu. Organizace se tedy byly nuceny sejít a pro tento problém najít řešení. Po vzájemné komunikaci bylo rozhodnuto, že konečné slovo o rozdělení území bude přenecháno československé a polské vládě. Byl však podepsán tzv. Protokol 5. listopadu, který ustanovil prozatímní hranice, které významně nahrávaly do karet Polákům.²⁶ Touto prozatímní dohodou získali rozsáhlé území a také to, co bylo pro Čechy velice důležité. Měli pod svou správou Košicko-bohumínskou dráhu, která byla jediným českým železničním spojením se Slovenskem. Česká strana naopak získala značnou část uhelného revíru. Z celkové rozlohy však Československu připadlo jen cca 23 % území²⁷. Při rozdělení se brala v potaz především otázka národnostního složení. Díky dohodě zavládl na území relativní klid, ne však na dlouho.²⁸ Situace se znovu změnila, po určitých zásazích polské strany. Po lidech jiné národnosti byla vyžadována věrnost a byla vyhlášena povinnost vojenské služby.

---

²² Bystrianská, V. 2007. Spor o Těšínsko v letech 1918-1920 [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/klv0l/>>. Brno: bakalářská práce, Masarykova univerzita, s. 14.

²³ Káňa, O. Pavelka, R. 1970. Těšínsko v polsko-československých vztazích 1918-1939. Ostrava: Profil, s. 18-19.

²⁴ Těšínské toulky minulostí, 2018 [online]. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z http://www.tesin.cz/wp-content/uploads/2018/08/tesinske_toulky_minulosti_web.pdf, s. 2-4.

²⁵ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 35-38.

²⁶ Tamtéž, s. 35-38.

²⁷ Bystrianská, V. 2007. Spor o Těšínsko v letech 1918-1920 [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/klv0l/>>. Brno: bakalářská práce, Masarykova univerzita, s. 15.

²⁸ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 35-38.

S ohledem na tyto skutečnosti Československo zaslalo polské vládě nótu se žádostí o pozastavení nově vzniklých situací.

Na Těšínsku mezitím propuknul zmatek a nepokoj. Šířila se zde protičeská propaganda, polská strana dokonce získala nadvládu nad dalšími orgány, jedním z nich byla pošta.²⁹ Situace se ještě více zhoršila k 25. listopadu 1918. Ten den totiž vyhlásil generál Piłsudski volby do polské sněmovny (Sejmu), ve kterých měli volit i obyvatelé za hranicí Polska, tedy na Těšínsku.³⁰ Tyto volby znamenaly jak porušení listopadové úmluvy, tak zásah do suverenity Československého státu.³¹ Pro Československou republiku tedy bylo nemyslitelné, aby se volby uskutečnily. Vláda však nebyla jediná, kdo s volbami nesouhlasil. Připojili se k ní i majitelé velkých firem a dolů. Nechtěli totiž, aby se jejich vlastnictví ocitlo v tak ekonomicky a politicky nestabilním státě jako bylo Polsko.

Varšavská vláda tudíž rozhodla o rozmístění vojáků na území spadajícím pod Národní radu s vidinou volby uskutečnit. Československo se snažilo ze všech sil volbám zabránit, uvědomovalo si totiž, že výsledky budou silným polským argumentem v jednáních na Pařížské mírové konferenci. Z tohoto důvodu byl naplánován vojenský zákrok, se kterým mělo být Polsko uvědoměno minimálně 48 hodin předem.³² Kurýr byl však v Polsku zadržen a uvězněn. Zpráva proto byla doručena až po vypuknutí vojenského aktu.³³ Začátkem roku 1919 bylo území zabráno českými vojsky v čele s generálem Josefem Šnejdárkem.

3.2.2 SEDMIDENNÍ VÁLKA

23. ledna 1919 začala tzv. sedmidenní válka. Hlavním strategickým cílem celé akce bylo zabezpečení Košicko-bohumínské dráhy³⁴ a Karvinské uhelné pánve. Před zahájením celé akce, bylo polské straně předloženo ultimátum (jehož tvůrcem byl pod fiktivní záštitou

---

²⁹ Bystrianská, V. 2007. Spor o Těšínsko v letech 1918-1920 [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/klv0l/>>. Brno: bakalářská práce, Masarykova univerzita, s. 17.

³⁰ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 41-42.

³¹ Bystrianská, V. 2007. Spor o Těšínsko v letech 1918-1920 [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/klv0l/>>. Brno: bakalářská práce, Masarykova univerzita, s. 18.

³² Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 41-45.

³³ Bystrianská, V. 2007. Spor o Těšínsko v letech 1918-1920 [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/klv0l/>>. Brno: bakalářská práce, Masarykova univerzita, s. 20.

³⁴ Těšínské toulky minulostí, 2018 [online]. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z http://www.tesin.cz/wp-content/uploads/2018/08/tesinske_toulky_minulosti_web.pdf, s. 2-4.

Dohody J. Šnejdárka) týkající se odchodu polských vojenských jednotek. Ultimátum nebylo splněno.³⁵ I přes to, dokázali českoslovenští vojáci polské jednotky z většiny území vytlačit během několika málo dnů. Města jako Bohumín, Těšín a Třinec se obešly bez větších bojů, ty však byly „nahrazeny“ boji na jiných místech především v okolí Orlové a Karviné. Z prvotního plánu obsazení celého historického Těšínska však sešlo. Především na pokyn vrchního spojeneckého velení z Paříže. To přikázalo okamžité přerušování veškerých vojenských operací. Z tohoto důvodu bylo území obsazeno pouze po řeku Vislu, která tvořila přirozenou obrannou linii.³⁶

3.2.3 HLEDÁNÍ ŘEŠENÍ

Celý spor byl projednáván na Mírové konferenci v Paříži. Kde Československá republika argumentovala historickými nároky spolu s hospodářskými důvody. Polsko obracelo pozornost na místní národnostní složení.³⁷ Bylo dohodnuto, že české straně dočasně případně železniční trať mezi severní částí Těšína a uhelným revírem a Polsko bude mít pod svou správou jižní část tratě, tedy od Těšína po Jablunkov. Tato území byla posléze obsazena vojáky náležících států. Mezi zeměmi byl 3. února 1919 podepsán smír, tzv. Pařížský protokol.³⁸ Ten byl platný 7 dnů, po jejichž uplynutí byl automaticky prodloužen na dalších 7.³⁹ Československá vláda však s podpisem úmluvy váhala, uvědomovala si totiž, že navrhované prozatímní řešení bude obtížné zvrátit.

Na Těšínsko byla následně vyslána kontrolní komise tvořena představiteli 4 států: Francie, Anglie, Spojených států amerických a Itálie. Měla za úkol zajistit na území pořádek a připravit materiál k definitivnímu určení hranice⁴⁰. 24. února se vojska začala stahovat za demarkační linii,⁴¹ což na polské straně představovalo jisté vítězství. Kramář s Benešem se však nehodlali vzdát a vyzvali k řešení problému. E. Beneš se setkal s I. Paderewským,

---

³⁵ Bystrianská, V. 2007. Spor o Těšínsko v letech 1918-1920 [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/klv0l/>>. Brno: bakalářská práce, Masarykova univerzita, s. 21-22.

³⁶ Těšínské toulky minulostí, 2018 [online]. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z http://www.tesin.cz/wp-content/uploads/2018/08/tesinske_toulky_minulosti_web.pdf, s. 2-4.

³⁷ Káňa, O. Pavelka, R. 1970. Těšínsko v polsko-československých vztazích 1918-1939. Ostrava: Profil, s. 33-46.

³⁸ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 72-77.

³⁹ Bystrianská, V. 2007. Spor o Těšínsko v letech 1918-1920 [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/klv0l/>>. Brno: bakalářská práce, Masarykova univerzita, s. 23.

⁴⁰ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 72-77.

⁴¹ Bystrianská, V. 2007. Spor o Těšínsko v letech 1918-1920 [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/klv0l/>>. Brno: bakalářská práce, Masarykova univerzita, s. 26.

kde předložil svůj návrh na kompromisní uspořádání hranic, jenž kopíroval tok řeky Visly. Setkání však k ničemu nevedlo.⁴²

Bylo rozhodnuto, že pro vyřešení sporu bude vytvořena komise, která se sejde v Krakově. Na konferenci byly opakovaně předneseny důvody, proč má území připadnout té či oné zemi.⁴³ Polský premiér Pederewski přišel s návrhem plebiscitu, podle jehož výsledků by bylo možné území rozdělit. Češi si uvědomovali, že toto řešení je pro ně více než nevhodné a vcelku nebezpečné. Plebiscit tedy odmítli.⁴⁴ Dalším navrhovaným řešením tentokrát již Nejvyšší rady, byl návrh vypracovaný italským generálem A. Tissinim. Týkal se nového nárysu demarkační linie. Tato možnost však byla pro Československo ještě méně přijatelná. Znamenala by totiž ztrátu jak Košicko-bohumínské dráhy, tak průmyslového města Třinec a poloviny uhelného revíru. Menším zlem byl přece jen plebiscit, o jehož konání bylo posléze rozhodnuto.

3.2.4 PLEBISCIT A JEHO NÁSLEDNÝ NEZDAR

Pro událost byla vytvořena speciální komise, složená ze zástupců dohodových velmocí, jejímž úkolem bylo dohlížet na správný a hladký průběh hlasování, které mělo proběhnout na celém území Těšínska.⁴⁵ Byly ustanoveny i hlasovací podmínky. Hlasovat mohli pouze lidé od 20 let, kteří mohli prokázat trvalé bydliště na Těšínsku před 1. srpnem 1914. S tím však nesouhlasila ani jedna ze stran. Ta česká požadovala hlasovací právo jen pro lidi s prokazatelným domovským právem, ta polská naopak pro lidi zde pracující. Konkrétně pro tisíce polských horníků, kteří výše zmíněné podmínky nemohli splnit.⁴⁶

Po příjezdu na Těšínsko, byla dohodová komise zděšena současným stavem a žádala vyslání dohodových vojsk k zajištění pořádku. Vojsko však bylo na rozvášněný dav krátké. Mezi lidmi rostla nenávist podporovaná propagandou té, či oné země. Docházelo k stávkám a vyhroceným střetům, které se někdy neobešly ani bez lidských obětí. Výjimkou nebylo ani zastrašování a přesvědčování ještě nerozhodnutých, nebo názorově

---

⁴² Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 78-82.

⁴³ Bystrianská, V. 2007. Spor o Těšínsko v letech 1918-1920 [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/klv0l/>>. Brno: bakalářská práce, Masarykova univerzita, s. 27-28.

⁴⁴ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 83-87.

⁴⁵ Bystrianská, V. 2007. Spor o Těšínsko v letech 1918-1920 [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/klv0l/>>. Brno: bakalářská práce, Masarykova univerzita, s. 28-32.

⁴⁶ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 96-99.

neutrálních jedinců, především z řad Němců a Šlonzáků, aby hlasovali pro tu či onu možnost.⁴⁷ Ve frýdeckém okrese byl tou dobou uspořádán zkušební plebiscit, který dopadl překvapivě dobře pro českou stranu.

V té chvíli se situace zásadně změnila. Česká vláda pochopila, že plebiscit je pro ni příznivou variantou, naopak Polsko začalo couvat a snažilo se dělat vše proto, aby se neuskutečnil.⁴⁸ Kvůli nepokojům mezi lidmi, ale i záměrným pozastavováním příprav organizovaných Národní radou, byl plebiscit několikrát přesunut. Jedním ze zásahů Národní rady do lidového hlasování byl požadavek k obcím o nevyhotovování volebních seznamů.

Z prvotního plánu uspořádat plebiscit na konci roku 1919 sešlo a ani o půl roku později nebyl připraven. Situace mezi lidmi se neustále zhoršovala. Až 22. května 1920 komise pod vedením francouzského hraběte De Manneville Paříži oznámila, že plebiscit není v této situaci možné uspořádat.⁴⁹ Bylo již jasné, že se hlasování neuskuteční. Hledala se tedy jiná možnost rozdělení území. Ve Francii padl návrh arbitráže, se kterou Polsko souhlasilo. Československá republika však tak nadšená nebyla, měla totiž za to, že plebiscitem může dosáhnout mnohem větších územních zisků. George Nathaniel tehdejší britský ministr zahraničí navrhl novou kompromisní hranici, která lemovala řeku Olši. Celé jednání se následně přesunulo do lázní Spa nacházejících se v Belgii. Zde se mimo jiné konala 8. července 1920 konference, která měla za úkol najít řešení v situaci, kdy Poláci odmítali plebiscit a Československo arbitráž. Ministr Beneš přijel na konferenci s mapou, na níž byla zakreslena hranice předem schválená prezidentem Masarykem. Nabídl tak Polsku kompromisní řešení. Polsko po menších dohadách s návrhem souhlasilo.⁵⁰

3.2.5 ÚZEMNÍ ROZDĚLENÍ V ROCE 1920

Dne 10. července 1920 vlády podepsaly prohlášení o respektování mezinárodního arbitrážního řešení. Mírová konference v Paříži dne 28. července 1920 definitivně rozhodla, že Těšínsko se slovenským pohraničním územím na Oravě a Spiši bude mezi

---

⁴⁷ Tamtéž, s. 93-95.

⁴⁸ Tamtéž, s. 100-101.

⁴⁹ Bystrianská, V. 2007. Spor o Těšínsko v letech 1918-1920 [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/klv0l/>>. Brno: bakalářská práce, Masarykova univerzita, s. 35-38.

⁵⁰ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epocha, s. 100-105.

Československo a Polsko rozděleno takto: Československé republice připadlo území o rozloze 1 305 km², což představovalo cca 56 % historického území. Polská republika získala území o rozloze 1 005 km². Rozděleno bylo i samotné město Těšín, především z důvodu vytýčení nové státní hranice, která nově probíhala středem toku řeky Olše.⁵¹ Na některých místech však byla hranice ještě o něco málo posunutá směrem na východ. Převážně kvůli hospodářským důvodům. Tehdejší průmyslníci totiž vyjádřili svou obavu o provozovny v Třinci. Bylo pro ně velmi důležité, aby se celá továrna a objekty s ní spojené nacházely na území Československa. Tento postoj odůvodňovali především nestabilním politickým systémem v Polsku.⁵² Městské centrum Těšina připadlo Polsku, nádraží Košicko-bohumínské dráhy zase Československu. Toto rozhodnutí Pařížské mírové konference bylo oznámeno 10. srpna 1920. K tomuto datu byla také předána práva na území jednotlivým zemím a mezinárodní vojenské jednotky opustily město.⁵³

Rozdělení Těšínska s hraniční řekou Olší, přijala Československá vláda smířlivě, ačkoli byla v tisku a mezi lidmi kritizována. Mluvílo se o nespravedlivém odtržení půdy, která z historického hlediska patřila Česku. Pražská vláda však byla vděčná především za to, že pod jejich území spadal karvinský revír, železniční uzel v Bohumíně a celá Košicko-bohumínská dráha. Poláci však považovali toto rozdělení za velkou křivdu, se kterou se nemohli smířit.⁵⁴

3.3 UDÁLOSTI BEZPROSTŘEDNĚ PO ROCE 1920

Po roce 1920 docházelo mezi zeměmi k častým jednáním. Musely se vyřešit otázky týkající se hospodářské činnosti, občanství, národnostních menšin, železnice, školství, atd...⁵⁵

Československá strana Těšínska zůstávala i po rozdělení Polákům otevřená. Na úřadech bylo možno mluvit jak česky, tak i polsky. Tuto pravomoc zastřešovala československá

---

⁵¹ Těšínské toulky minulostí, 2018 [online]. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z http://www.tesin.cz/wp-content/uploads/2018/08/tesinske_toulky_minulosti_web.pdf, s. 2-4.

⁵² Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epocha, s. 108-110

⁵³ Těšínské toulky minulostí, 2018 [online]. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z http://www.tesin.cz/wp-content/uploads/2018/08/tesinske_toulky_minulosti_web.pdf, s. 2-4.

⁵⁴ Káňa, O. Pavelka, R. 1970. Těšínsko v polsko-československých vztazích 1918-1939. Ostrava: Profil, s. 19-20.

⁵⁵ Káňa, O. Pavelka, R. 1970. Těšínsko v polsko-československých vztazích 1918-1939. Ostrava: Profil, s. 33-46.

Ústava z 29. února 1920, ve které byly vytýčeny práva národnostních menšin. Podmínkou však byla minimální 20% menšina nacházející se na území okresu. Další výhodou bylo například právo vzdělávat se ve svém rodném jazyce. Celkový počet Poláků zde však klesl. Jedním z hlavních důvodů byla tehdy probíhající čechizace a snaha o snížení počtu polských škol.⁵⁶ Nebo také dobrovolná změna národnosti z převážně ekonomických důvodů. Je však důležité zmínit, že polské menšině zde práva upírána nebyla. To dokazují i četné spolkové organizace tvořené z politických stran (např. Svaz slezských katolíků), pracovní spolky (například spolek Rolnický), nebo Sdružení polského domu v Moravské Ostravě.⁵⁷

Již 7. listopadu 1921 byla mezi státy podepsána smlouva o neutralitě, která zajišťovala především respektování hranic. Polská vláda však tuto smlouvu neratifikovala, nebyla tedy nikdy uvedená v platnost. Jedním z důvodů byly nedořešené hranice na území obce Javořinka (Jaworzynka). Mezi lety 1920 - 1924 došlo k dodatečným hraničním úpravám a obec připadla pod správu Polska.⁵⁸ Byla z ní však vyčleněna obec Hřčava, jejíž spravování připadlo Československu. Oficiálně se konec práce na budování nových hranic datuje na 16. října 1927.⁵⁹

S rokem 1925 přišly příznivé změny. Mezi polskou a československou stranou, konkrétně mezi E. Benešem a A. J. Skrzyńskim došlo k podepsání 3 dohod, které naznačovaly ukončení sporů. Šlo o likvidační smlouvu, obchodní a konciliantní dohodu. Likvidační smlouva se zabývala především otázkou menšiny. Konciliantní dohoda upravovala případné řešení vzniklých sporů. Smlouvy vedly k jednoznačnému sblížení, avšak ne na tak dlouho, jak se mohlo zdát.⁶⁰ Potřebné dokumenty sice byly podepsány, ale nevraživost mezi lidmi stále neutichla.⁶¹

---

⁵⁶ Januszewska-Jurkiewicz, J. 2001. *Zaolzie w polityce rządu i opinii społeczeństwa polskiego, 1925-1937*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, s. 17-32.

⁵⁷ Neuwirthová, E. 2013. Československo-polské vztahy v letech 1926–1935 [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/mgydf/>>. Brno: bakalářská práce, Masarykova univerzita, s. 16-17.

⁵⁸ Káňa, O. Pavelka, R. 1970. Těšínsko v polsko-československých vztazích 1918-1939. Ostrava: Profil, s. 33-46.

⁵⁹ Ondřeka, Z. 2012. Těšínsko známé i neznámé. Český Těšín: Muzeum Těšínska, s. 8.

⁶⁰ Káňa, O. Pavelka, R. 1970. Těšínsko v polsko-československých vztazích 1918-1939. Ostrava: Profil, s. 33-46.

⁶¹ Januszewska-Jurkiewicz, J. 2001. *Zaolzie w polityce rządu i opinii społeczeństwa polskiego, 1925-1937*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, s. 51.

3.4 OBDOBÍ OD ROKU 1925 DO ROKU 1938

5. října 1925 se ve švýcarském Locarnu konala konference, na níž bylo ustanoveno, že hranice Německa již nebudou posunuty směrem na západ. O východních hranicích se zde ale nejednalo. Vzniklá situace představovala hrozbu jak pro Polsko, tak i Československo. Tehdejší útechou byl alespoň fakt arbitrážní dohody, kterou výše jmenované státy s Německem uzavřely. Země navíc podepsaly i garanční smlouvu, na jejímž základě si přislíbily pomoc v případě německého útoku.⁶²

3.4.1 ZMĚNA ZAHRANIČNÍ POLITIKY POLSKA

Tehdejšími poměry zamíchala i vnitrostátní politika Polska, konkrétně tzv. květnový převrat v roce 1926. Výsledkem této události byla mimo jiné změna zahraniční politiky, která přímo souvisela se vztahy s Německem a co je pro nás důležitější tak i Československem. Krize ale přicházela pozvolna. V roce 1929 došlo ke krachu na Newyorské burze, což razantně ovlivnilo ekonomiku celé Evropy.⁶³ V Československé republice docházelo k výrobním a těžebním poklesům a ruku v ruce s nimi k nezaměstnanosti. Začalo hromadné propouštění, které se nejvíce dotklo národnostních menšin.⁶⁴

Roku 1932 se stal novým polským zahraničním ministrem Józef Beck, jenž s podporou státu a generála Piłsudského, namířil svou politiku proti Československu a Sovětskému svazu,⁶⁵ se kterým sice v roce 1932 podepsalo Polsko smlouvu o neútočení, ale nepovažovalo jej za přítele a smlouvě nedůvěřovalo. Ani J. Beck a ani generál Piłsudski se nesnažili zakrýt, že Československo nemají zrovna dvakrát v oblibě. Hned v roce 1933 nedošlo k uzavření potřebných a důležitých dohod, kdy Československo odmítlo Polskem navrhovaný vojenský pakt a Polsko dohodu o všeobecném přátelství. Vztahy začaly vykazovat upadající tendenci. Tato situace ovlivňovala a znovu otevřela otázku Těšínska, které chtěla varšavská vláda získat zpět⁶⁶.

---

⁶² Klimek, A. Kubů, E. 1995. Československá zahraniční politika 1918-1938, s. 51-52.

⁶³ Neuwirthová, E. 2013. Československo-polské vztahy v letech 1926–1935 [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/mgydf/>>. Brno: bakalářská práce, Masarykova univerzita, s. 22-30.

⁶⁴ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epocha, s. 126-132.

⁶⁵ Neuwirthová, E. 2013. Československo-polské vztahy v letech 1926–1935 [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/mgydf/>>. Brno: bakalářská práce, Masarykova univerzita, s. 22-25

⁶⁶ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epocha, s. 126-132.

26. 1. 1934 podepsalo Polsko s Německem smlouvu o neútočení, bylo totiž přesvědčeno, že ze spojení může mnohé vytěžit. Tento pakt byl však jednou z nejzásadnějších ran do československo-polských vztahů.⁶⁷ Bylo totiž nad míru jasné, že jestliže Německo nebude útočit na Polsko, jeho cílem se stanou Sudety v Československu. Je ještě důležité zmínit, že československá politika byla orientovaná na Sovětský svaz. A spolu s Francií a Rumunskem země podepsala pakt o neútočení, což Polské vládě také do karet příliš nehrálo.

3.4.2 ZNOVUOTEVŘENÍ TĚŠÍNSKÉ OTÁZKY

Další problémy na sebe nenechaly dlouho čekat. Na Těšínsku již probíhala silná protičeská propaganda, se zacílením na utlačování polské národnostní menšiny. Rok 1935 se nenesl v dobrém znamení, spekulovalo se dokonce o konfliktu a možné okupaci Těšínska.⁶⁸ Těšínské vztahy se vyhroutil především 28. července téhož roku, kdy na území probíhala připomínka 15 let těšínského dělení. Akce se nesla ve znamení bouřlivých manifestací a nepokoje začaly sílit. Propaganda byla stále více vidět, o utlačování menšiny se psalo v novinách a hovořilo v katovickém rádiu. Prezentované informace však byly často záměrně zveličovány.

Celá situace byla pro polskou vládu velice výhodná, ta jen vyčkávala na správný moment zásahu. Byla si totiž jistá, že nebude trvat příliš dlouho a Československo se rozpadne. Důvodů bylo hned několik, tím nejpodstatnějším snad Slovenské autonomní hnutí, které Polsko plně podporovalo a dalším pak problém s německou menšinou. Nemysleme si však, že bouřlivé výpady na Těšínsku byly jednostranné, české obyvatelstvo také do konfliktu značnou mírou přispívalo.⁶⁹

Československá vláda se vzniklou situací snažila řešit, proto 30. října 1935 vyslala do Polska nótu s žádostí o urovnání vzniklých sporů. V polské odpovědi stálo, že urovnání bude možné až po ukončení násilného utlačování menšiny.⁷⁰ Pokusy o usmíření nikam nevedly. Již v roce 1936 byly Československu předloženy požadavky o nápravu chování

---

⁶⁷ Klimek, A. Kubů, E. 1995. Československá zahraniční politika 1918-1938, s. 65-67.

⁶⁸ Neuwirthová, E. 2013. Československo-polské vztahy v letech 1926–1935 [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/mgydf/>>. Brno: bakalářská práce, Masarykova univerzita, s. 36-38

⁶⁹ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epocha, s. 132-134.

⁷⁰ Neuwirthová, E. 2013. Československo-polské vztahy v letech 1926–1935 [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/mgydf/>>. Brno: bakalářská práce, Masarykova univerzita, s. 41-42.

k polské menšině. Objevily se zde věci jako okamžité zastavení odnárodňovacích procesů, uznání okresů Český Těšín a Fryštát za polské nebo obsazení úřadů polskými úředníky. V roce 1937 Československá vláda uvedla prohlášení týkající se zásad národnostní politiky, čímž ve vztahu s polskou menšinou udělala několik ústupků. V tomtéž roce, varšavská vláda rozhodla o obnově příprav diverzní činnosti na československé straně území. Vznikla zde i Bojová organizace (Bojowa Organizacja) na jejímž čele stál Rudolf Kobila. Organizace zbrojila, nabírala nové členy a připravovala se k vojenské činnosti. V březnu roku 1938 byl ustanoven Svaz Poláků v Československu s L. Wolfem v čele, který pro Těšínsko požadoval alespoň autonomii,⁷¹ týkající se hospodářské, administrativní, společenské a kulturně osvětové oblasti.⁷²

3.4.3 ROK 1938

Tento rok nebyl pro Československo ani trochu snadný. Země tehdy čelila dvěma zásadním problémům, kde na jedné straně stálo Německo s otázkou Sudet a na straně druhé boj o Těšínsko s Polskem. Vláda pochopila, že snahou Hitlera je zemi zničit. Pozornost se tedy upírala především na Sudety. Okolnosti však nahrávaly do karet Polsku, které na Těšínsku začalo požadovat plebiscit. Polská vláda si byla naprosto jistá, že lidové hlasování dopadne v její prospěch. Proto dne 21. září 1938 vyslala do Prahy nótu s požadavkem o jeho odstoupení.

Na území se tou dobou děly hrozné věci, demolovaly se památníky, ničily české školy, docházelo ke žhářství. Československá vláda musela na situaci reagovat a proto dne 23. září 1938 vyhlásila všeobecnou mobilizaci. Tentýž den byla pro Polsko připravena odpověď, s návrhem okamžitého jednání. Následující den sdělil E. Beneš Ignacy Mościckému, že může dojít k posunutí hranic. Polská vláda začala s vyjednáváním. Nejprve chtěli obsadit území svým vojskem, na němž mělo následně dojít k plebiscitu. Podmínkou však bylo, že se hlasování mohou zúčastnit pouze ti, kterým to bylo v roce 1920 odepřeno a jejich potomci. Československo tyto požadavky odmítlo, přislíbilo však hraniční úpravy za pomoci společné komise.⁷³

---

⁷¹ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 142-148.

⁷² Káňa, O. Pavelka, R. 1970. Těšínsko v polsko-československých vztazích 1918-1939. Ostrava: Profil, s. 86-89.

⁷³ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 149-156

30. září Mnichovská konference dospěla k rozhodnutí, že spor týkající se Sudet bude vyřešen proněmecky. Z Polska tentýž den přišla nota vyžadující okamžité stažení vojska a policie z československé části Těšínska s podmínkou zakončení evakuace do 10. října. Československo tyto podmínky přijalo. Znamenalo to však, již druhou kapitulaci v tak krátké době.⁷⁴

3.5 TĚŠÍNSKO POD POLSKOU, POZDĚJI NĚMECKOU NADVLÁDOU V LETECH 1938 AŽ 1945

1. října se v Polsku oslavovalo vítězství znovuzískání Těšínska, ze kterého se Poláci těšili do 1. 9. 1939.⁷⁵ 1. 10. také proběhlo symbolické předání území, na kterém bylo okamžitě zahájeno obsazování a přivlastňování. Byly rozpouštěny české organizace a ukončena činnost českého školství a politických stran. Novým a jediným úředním jazykem se stala polština. Češi a Němci, kteří nemohli doložit, že zde bydleli od roku 1918 byli nuceni odejít, někteří však odcházeli i z vlastní iniciativy. Místní vláda se snažila sjednotit území s Polskem. Byla zde zavedená nová měna (polský zlotý), který značně zvedl ceny veškerých produktů. Došlo také ke snížení platů a zvyšování nezaměstnanosti.

Současný stav se přestával líbit i místním Polákům. Nedostávalo se jim totiž toho, za co tak dlouho bojovali. Jejich úřednická místa zastávali lidé z polského vnitrozemí a na ně zbyla jen podřadnější práce.⁷⁶

Česká strana na vzniklou situaci reagovala vytvořením Českého odboje a Slezského výboru pro Těšínsko, jehož hlavním cílem byla pomoc emigrantům odcházejícím z nyní již polského území. Tvořily se i malé organizace ve snaze bojovat se situací po svém. Někteří pomocí letáků propagovali českou stranu, jiní přistupovali i k razantnějším opatřením. Tyto organizace vystupovaly pod názvem Slezský odboj. Zmíněné „boje“ však ani teď nebyly jednostranné. Je smutné si uvědomit, že ke sporům docházelo mezi lidmi, kteří vedle sebe dlouhá léta pokojně žili a celou situaci změnilo národnostní cítění.

---

⁷⁴ Tamtéž, s. 149-156

⁷⁵ Tamtéž, s. 170-176.

⁷⁶ Gawrecki, D. 2003. Dějiny Českého Slezska 1740-2000. Opava: Slezská univerzita, s. 380-383.

Koncem roku 1938 došlo mezi státy k jednání o zklidnění dosavadní situace, které přineslo jisté výsledky.⁷⁷

15. března 1939 byl vyhlášen Protektorát Čechy a Morava. Těšínsko se tehdy stalo jedním z míst, kde přibývalo pokusů o spolupráci proti nacismu. Část Čechů s vidinou ohrožení odcházelo do Polska, jiní v tom viděli možnost vstoupit do zahraniční armády a proti nacismu bojovat. Začaly se zde formovat organizace, které byly v převádění nápomocné. Utečenci byli následně převáženi do větších polských měst Krakova a Katovic.⁷⁸

Již na počátku 2. světové války bylo Těšínsko obsazováno Německem. Některým Polákům se podařilo utéct, na zbylé však nečekal dobrý osud. Těšínsko se stalo součástí Německé říše. Probíhala zde silná germanizace. Lidé nemající německou národnost byli diskriminováni, přišli o svůj majetek, měli menší nárok na přiděl potravin a odváděli větší daně. Poláci, ale měli stále horší podmínky než například lidé české národnosti.

Existovaly tehdy dva odboje, které se však ve svých představách značně rozcházely. Český měl za cíl obnovení předmnichovského Československa spolu s Těšínskem. Polský obnovení stavu k 1. září 1939, což znamenalo Těšínsko pod svou správou. Situace a vyřešení této otázky začala být o to vážnější na konci války. Československo však mělo v rukávu dva trumfy. Prvním byl slib velmoci týkající se obnovení předmnichovských hranic a druhý závazek prozatímní vlády se slibem o vyřešení problémů v přátelském duchu.⁷⁹

3.6 UDÁLOSTI PO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE

Mezi dny 1. - 5. 5. 1945 bylo území osvobozeno Rudou armádou. Těšínsko po konci války spadalo pod správu ostravské Expozitivity Zemského národního výboru v Brně. Již v prvních dnech byly zaznamenány případy polských aktivistických skupin, které se snažily o obsazení pošty a nádraží v Českém Těšíně. Ani jedna z těchto akcí však nebyla úspěšná. Objevily se i případy zavádění polské administrativy, ty byly také zastaveny.⁸⁰

---

⁷⁷ Bílek J. 2011. Kyselá těšínská jablíčka. Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945. Praha: Epoque, s. 184-187.

⁷⁸ Tamtéž, s. 192-195.

⁷⁹ Tamtéž, s. 192-198.

⁸⁰ Tamtéž, s. 201-205.

Česká strana požadovala opuštění území po všech, kteří zde přišli po jeho obsazení v říjnu 1938. Do oblasti se začali vracet repatrianti. Česko-polské nálady začaly být opět více než viditelné. 6. 6. přišla do Prahy nóta s požadavkem o vytvoření komise, za cílem rozhodnutí o osudu Těšínska. Praha však tuto nótu zamítla.

Mezi tím se na hranicích formovaly vojenské jednotky obou států, které vyčkávaly na případný konflikt. 16. června byl polskou stranou vydán rozkaz k útoku, Sovětský svaz se však konfliktu rozhodl zabránit.⁸¹

O pár dní později 22. června v Moskvě vypuklo jednání nad současnou situací mezi československou a polskou vládou, bez výsledku. Polsku však bylo Sovětským svazem doporučeno, aby v otázce hraničního sporu nepoužilo násilí.

Situace na Těšínsku byla stále vyhrocenější. Státy se postupně sešly ještě několikrát, jenže nikdy nedošlo k cílenému efektu. Vedení sovětské vlády oběma stranám připomnělo, že pokud se nedohodnou, jejich situaci vyřeší rozhodnutí velmoci. Pražská vláda s vidinou pomoci a určitého budoucího privilegia nabídla Sovětskému svazu zakarpatskou Ukrajinu. Ten s potěšením přijal, ale oznámil, že si země musejí své spory vyřešit samy.⁸²

Sporné území se potýkalo s vyhrocenými situacemi podpořenými místní propagandou obou států. Zastrasováním a menšími vojenskými výpady. Ani jedna země se území nehodlala vzdát. Problémy se ale nevyskytovaly jen na Těšínsku. V sázce byla i sporná území Ratibořska, Hlubčicka a Kladska, na které si československá vláda dělala zásluku a na krátké období je také obsadila. Nacházela se zde totiž značná česká menšina.

Celá oblast byla však po druhé světové válce právoplatně přiřčena Polsku. Toto území a spory na Těšínsku byly navzájem provázány. Stalin dokonce na jednom ze setkání navrhl otázku vyřešit vzájemnou výměnou území. Československo to zavrhlo.⁸³

Situace se i přes dění předešlých konfliktů začala uklidňovat a konec října se nesl ve znamení kompromisů obou stran. Armáda polské i československé republiky se začala stahovat do mírových zón a kontrola nad státní hranicí byla přidělena Finanční strážní spolu

---

⁸¹ Tamtéž, s. 201-226.

⁸² Tamtéž, s. 236-243.

⁸³ Tamtéž, s. 242-243.

s pohraničními a bezpečnostními jednotkami. Varšavská vláda pochopila, že podporu od Sovětského svazu čekat nemůže, ostatně potvrdila to i samotná Stalinova slova.

V únoru 1946 se konalo jednání zabývající se Těšínskem. Byla na něm navržena výměna území, Těšínsko za část Kladska, Hlubčicka, Hlucholaz a Ratibořska. Československo znovu odmítlo. Polsko začalo vkládat své naděje do Mírové konference konané 29. července 1946 v Paříži.

Ještě před zasedáním proběhl v Moskvě rozhovor mezi československou, polskou a sovětskou vládou. Stalin kladl důrazně zemím na srdce, aby byl spor vyřešen spojeneckou smlouvou.

I přes to, že již byla nachystána a připravena k podepsání, strany se ani tentokrát nedohodly. Československo požadovalo drobné úpravy, které jim Polsko odmítalo schválit. Moskevská vláda se rozhodla zasáhnout. Dohoda totiž musela být podepsána nejpozději do 10. března 1947. Po tomto datu mělo dojít k jednání o mírové smlouvě s Německem. Podepsání se neustále protahovalo, s navrhovanými změnami nesouhlasila jedna, či druhá strana. Situace se zdála být nevyřešitelná. Proto se 23. ledna do Moskvy vypravila polská delegace s požadavkem na Stalina, aby pomohl patovou situaci vyřešit. Ten vyslal do Prahy dopis, ve kterém stálo, že další průtahy jsou již nepřijatelné.⁸⁴

Vliv Sovětského svazu byl znatelný. 3. března 1947 byla dohoda Československou vládou schválena a 10. března byla smlouva o přátelství a vzájemné pomoci podepsána zástupci obou zemí. Úmluva byla navržena sovětským ministrem zahraničí. Kromě vzájemné pomoci a přátelství také obsahovala případnou vojenskou pomoc proti Německu. Dodatkem byla dvouletá lhůta na vyřešení územního sporu.

Polská vláda si v té době již byla vědoma, že posunutí současných hranic bude takřka nemožné. Svůj zájem tedy přesunula na polskou menšinu. Po vypršení termínu se nic nezměnilo. Hranice zůstaly totožné s jejich vytvořením v roce 1945 a kopírovaly ty předmnichovské.⁸⁵

---

⁸⁴ Tamtéž, s. 287-295.

⁸⁵ Tamtéž, s. 293-295.

3.7 ROK 1958 A JEHO KONEČNÁ USTANOVENÍ

Definitivním rozuzlením veškerého dění byl rok 1958, přesněji 13. červen 1958. Toho dne byla podepsána smlouva, která s konečnou platností vytýčila hranice mezi Československem a Polskem. Tím uzákonila současný stav.⁸⁶ Smlouva byla ratifikovaná 17. října 1958 a v platnost vešla 14. února 1959.⁸⁷

---

⁸⁶ Tamtéž, s. 293-295

⁸⁷ Ondřeka, Z. 2012. Těšínsko známé i neznámé. Český Těšín: Muzeum Těšínska, s. 9.

4 SOUČASNOST OVLIVNĚNÁ HISTORICKÝMI SKUTEČNOSTMI

4.1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY VÝZKUMU

V první části mé bakalářské práce jsem se věnovala historii Těšínska do roku 1958. Snažila jsem se co možná nejvěrohodněji a bez zkreslených faktů popsat nejdůležitější události, které přímo souvisejí s dalším vývojem celé této oblasti. Mým hlavním cílem však bylo zjistit jaké zde panují vztahy, po tak dlouhé době nekonečných konfliktů, dnes. Na tomto malém území je totiž zaangažovanost polské menšiny vidět. Ať už se jedná o polské školy, spolky, knihovny nebo divadla. Po příjezdu na Těšínsko vás přivítají cedule názvů obcí hned ve dvou jazycích, tedy češtině a polštině. Pokud se do oblasti vydáte vlakem nevyhnete se ani dvojjazyčnému hlášení stanic ve staničních budovách nebo přímo ve vlacích. Je samozřejmé, že mezi lidmi je téma Těšínska a s ním spojené soužití dvou národností stále živé. Vyvolává, jak souhlas místních, tak i vlnu rozporů a nevraživých nálad, se kterými se každý vypořádává po svém. K vidění jsou proto například poničené již zmíněné dvojjazyčné nápisy, kdy je nejčasněji česká verze zachována, zato ta polská je buďto přestříkána sprejem nebo jinak poškozena.

Z tohoto důvodu jsem vyhotovila dotazník s otázkami týkajícími se současných vztahů mezi místním česko-polským obyvatelstvem na české straně Těšínska. Tedy na území, které spadalo do Československé republiky v období předmnichovské dohody a znovu bylo Československu navraceno po druhé světové válce. Mým cílem bylo zjistit, zda se výše zmíněné chování jedná jen jednotlivců, nebo se tyto nálady ukrývají ve většině obyvatelstva, které sice nedává nic najevo avšak s vandalizmem tiše souhlasí.

Ke každé otázce se mohli respondenti vyjádřit výběrem z možných variant, nebo dopsáním svého osobního názoru. Některé z těchto postojů budu uvádět, je totiž důležité si udělat celkový náhled na danou věc. A jak se říká tisíc lidí, tisíc názorů. Díky otázkám se podíváme na vnímání této problematiky lidmi, žijícími na tomto území.

Otázky jsou směřovány právě na mezilidské vztahy. Mezi které patří například: zda se zde stále objevuje nevraživost vůči druhé národnosti, jestli Čechům vadí značná polská menšina, nebo cítí-li se polské obyvatelstvo utlačováno a spousta dalších.

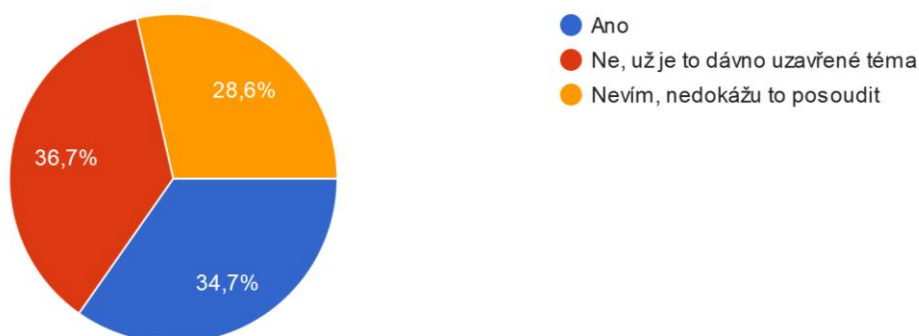
Můj výzkum je převážně kvantitativní s kvalitativními prvky. Kvantitativní výzkum byl uskutečněn pomocí mnou vytvořeného dotazníku čítajícího 18 otázek, které byly položeny výhradně obyvatelům české strany Těšínska, hlásícím se k polské nebo české národnosti. Avšak již v průběhu dotazování jsem zjistila, že pro řadu lidí, je obtížné se k některým otázkám vyjádřit, jedním z příkladů je právě národnostní problematika. Celkem 2,5 % mých dotazovaných uvedlo, že se hlásí k jiné národnosti, nebyla to však národnost jiného státu, nýbrž národnost slezská nebo moravská.

Tento dotazník byl volně k vyplnění především na internetových portálech, ale také na veřejných místech konkrétně místních hospůdkách a stravovacích zařízeních, kde se lidé stýkají nejčastěji. Dotazník byl v oběhu v lednu a únoru roku 2019. Skupina mých respondentů byla různorodá věkem, pohlavím, národností i bydlištěm. Do výzkumu se zapojili lidé ze všech koutů Těšínska. Ve zkratce si uvedme některé z nich: Mosty u Jablunkova, Bystřice, Třinec, Český Těšín, Havířov, Karviná, Horní Suchá a spousta dalších míst, především však z vesnic poblíž města Jablunkova. Jedním z důvodů je fakt, že z těchto míst pocházím a druhým nevyvratitelným faktem je, že právě na těchto místech je přítomnost polské menšiny nejviditelnější. Celkem na můj dotazník reagovalo 308 respondentů. K problematice se vyjádřilo více mužů 51,3 % a co se věku týče, největší procento dotazovaných bylo ve skupině v rozmezí od 18 do 24 let. Druhou skupinou byli lidé od 25 do 34 let a třetí nejpočetnější skupinu tvořilo věkové rozmezí 45 až 65 let. Snažila jsem se získat co možná nejvěrohodnější informace, ze kterých jsem pro lepší přehlednost vytvořila grafy. Každý z těchto grafů je doplněn o můj podrobný popis.

Prvky mého kvalitativního výzkumu jsou obsaženy v komentářích, o které se dotazovaní chtěli podělit. Ty nejzajímavější jsou k některým otázkám připojeny. Díky názorům si můžeme lépe a obrazněji představit místní současný stav a udělat si na problematiku lepší náhled.

4.2 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT

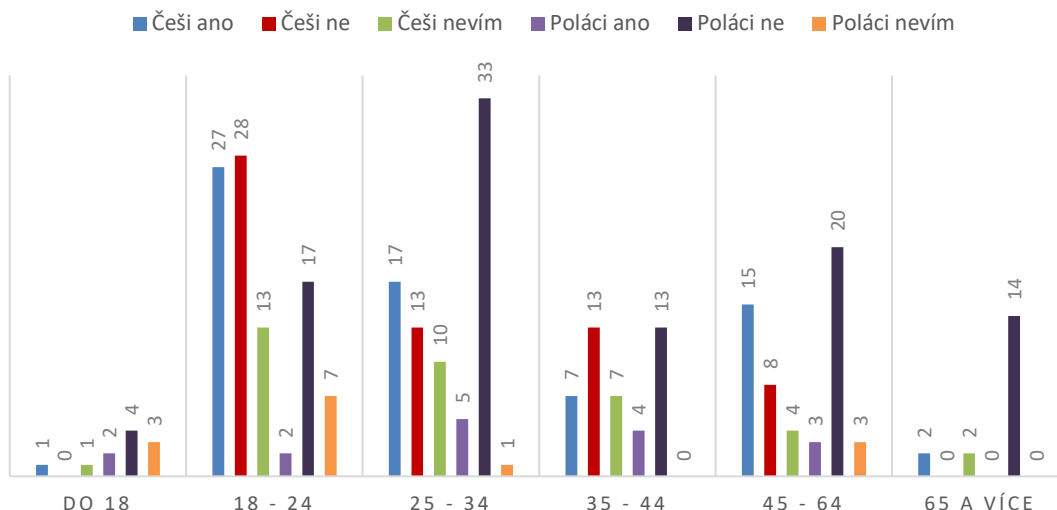
Otázka č. 1: Myslíte si, že je spor o Těšínsko stále živou záležitostí?

Obrázek 1: Procentuální podíl dotazovaných vyjadřující svůj názor na otázku, zda je spor o Těšínsko

Cílem otázky bylo zjistit, zda lidé vnímají spor o Těšínsko stále jako živou záležitost. Pojetí mohlo být různé. Lidé se mohli zaměřit na to, zda historie ovlivnila dnešní vztahy mezi národnostmi, zda je tato problematika stále jedním z diskutovaných témat, nebo i na to, jestli se o tomto historickém faktu mezi veřejností ví a probírá třeba na místních školách. Zajímavým faktem je, že polské školy toto téma ve svých osnovách zařazené mají, ty české nikoliv.

První z grafů se věnuje problematice obecně. Je z něj čitelné, že 34,7 % lidí pokládá problematiku za stále živou. 36,7 % má opačný názor a 28,6 % dotazovaný zastává neutrální stanovisko.

Obrázek 2: Číselné vyjádření počtu respondentů v daných věkových kategoriích a národnostech, vyjadřující svůj názor k otázce, zda je spor o Těšínsko stále živou záležitostí.

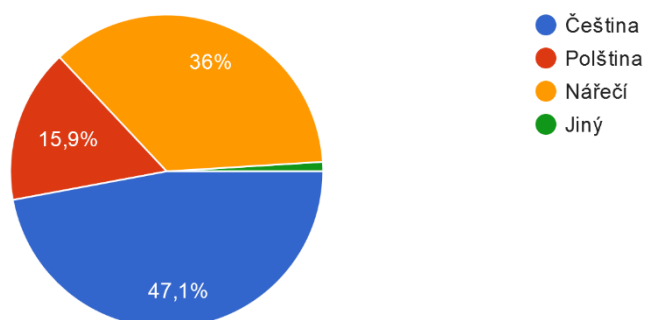
Druhý graf porovnává odpovědi mezi Čechy a Poláky. Je již na první pohled patrné, že názory jsou hodně odlišné. Poláci odpovídali většinou negativně, a to ve všech věkových kategoriích. Na otázku odpovědělo kladně pouze 16 ze 131 polských respondentů. U české národnosti je to trochu zamotanější. Odpovědi jsou většinou 50/50.

Častější kladná reakce může být způsobena neustálým přívalem polštiny na české obyvatelstvo, které nemusí být odebíráno pozitivně. Jedním z faktorů mohou být již zmíněné dvojjazyčné nápisy, polské školy, polské mše, místní nářečí. Které sice vyloženě polské není, ale někteří lidé jej tak vnímají. Není se čemu divit, je dokonce doloženo že nářečí vychází ze staropolštiny. To může být také jedním z důvodů, že tento jazyk mezi Čechy čím dál tím více vymírá. Mezi dnešní mladou generací se už jen s obtížemi najde člověk, který tuto řeč ovládá. Avšak v generaci našich rodičů to takový problém nebyl. Z vyprávění vím, že za dob, kdy chodili mí rodiče na základní školu, byl v jejich ročníku jen jeden člověk, který nářečím nemluvil. Naopak v mém ročníku to byl jen jeden člověk, který tento dialekt ovládal.

Respondent 1: Problém mezi národnostmi vzniká až tehdy, když se do problému přimíchá fanatismus, jakýsi zápas Čechů a Poláků, kde všichni mohou ukázat a vybit své emoce.

Respondent 2: Lidé stále nechápují původ Poláků na Těšínsku a historii tohoto území, proto se někteří mohou divit co tady dělají.

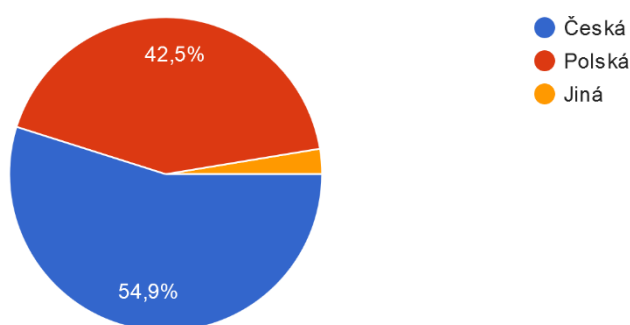
Otázka č. 2: Jaký je Váš rodný jazyk?

Obrázek 3: Procentuální podíl dotazovaných, v odpovědi na otázku týkající se rodného jazyka.

První otázka má jistou návaznost právě tady s touto. Jaký je tedy rodný jazyk respondentů? Největší kategorii zaujímá čeština, kterou od narození používá 47,1 % lidí. Druhou kategorií je místní nářečí s 36 %, které za svůj rodný jazyk považují ve velké míře místní Poláci. Tento jev vysvětluje, proč je polština zastoupena jen z 15,9 %. 3 lidé odpověděli, že jejich rodný jazyk je jiný.

Otázka č. 3: Jaká je Vaše národnost?

Obrázek 4: Procentuální podíl dotazovaných, vyjadřující svou národnost.

Tato otázka, je alfou a omegou celé mé práce. Jelikož právě národnostní složení bylo jednou z příčin tehdejších sporů a malých žabo-myších válek, které někteří pociťují do dnešní doby. Celkově na zadanou otázku odpovědělo 308 lidí z čehož 54,9 % (169 respondentů) byli Češi, 42,5 % (131 respondentů) Poláci a zbylá cca 2,5 % (8 respondentů) lidé hlásící se k jiné národnosti. Po bližším zkoumání jsem zjistila, že tito lidé byli

národnosti slezské nebo moravské. Tedy lidé, kteří se necítí být ani Poláky a ani Čechy nýbrž něčím jiným, něčím svým. Slezská národnost má na tomto území dlouholetou tradici a není se tedy čemu divit, že se k ní lidé hlásí. To dokazuje také fakt, že se při sčítání lidu v roce 2011 vyjádřilo k slezské národnosti 12 214 obyvatel České republiky, k té moravské dokonce 521 801⁸⁸. V průběhu výzkumu jsem se setkala i s lidmi, kteří se sice hlásili k jedné či druhé národnosti, avšak nějak pocitově to nebyli ani Poláci a ani Češi, nýbrž právě Slezané. Otázka proto byla pro některé dotazované problémem a se svou odpovědí váhali.

Respondent 3: Hodně lidí kolem mě se necítí být zařazováno ani do jednoho šuplíku. V Polsku se cítí jako Češi a v Česku jako Poláci. Podle mého názoru jsme prostě jiní a nelze nás kastovat.

Respondent 4: Mnozí se ztotožňují k místním etnikům, aniž by se hlásili k oficiální národnosti. Což je dobře, protože národnostní povědomí se utvářelo na sklonku 19./20. století, z důvodu vládnoucích elit, aby si mohli lépe podmanit lid. Předtím se zde nacházely národnostně nevyhraněná etnika a kmeny lidí.

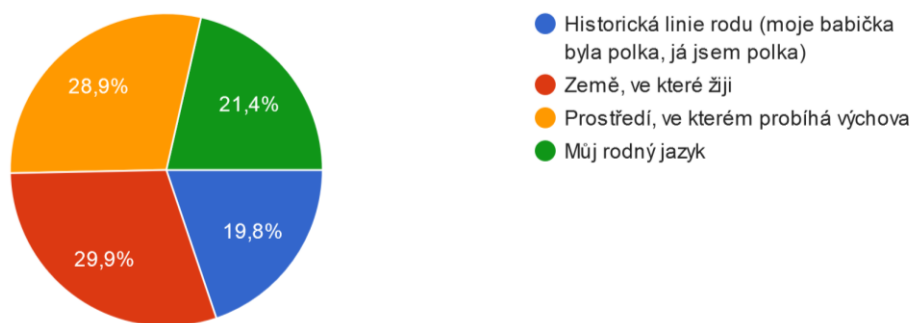
V dalších otázkách bych se chtěla věnovat pouze porovnání polské a české národnosti, na kterých je tato práce postavena. V grafech tedy nebudu zohledňovat výše zmiňovanou slezskou a moravskou národnost.

---

⁸⁸ Uvedení národnosti je svobodnou volbou Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/2d0049aa01>

Otázka č. 4: Co je pro vás základním faktorem pro určení národnosti?

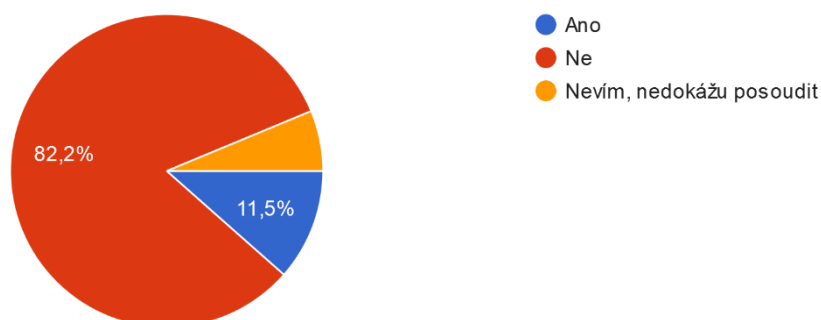

Obrázek 5: Procentuální podíl dotazovaných, vyjadřující svůj názor na otázku, jaký je pro ně základní faktor určení národnosti.

Cílem této otázky bylo zjistit, co je pro respondenty nejdůležitějším faktorem k určení národnosti. Z grafu vyplývá, že pro většinu dotazovaných je to země, ve které žijí 29,9 %, nebo prostředí, ve kterém byli vychováni 28,9 %. Nejmenší procento, avšak stále dost vysoké zaujímají lidé, pro které je nejdůležitější rodinná historie 19,8 %. Značné rozpory však můžeme pozorovat, když porovnáme názory Čechů a Poláků. Pro Čechy je tím nejdůležitějším faktorem stát, ve kterém žijí, zato Poláci tuto kategorii zařadili až na poslední místo. Ti považují za nejdůležitější prostředí, ve kterém probíhala jejich výchova.

Výsledky těchto dvou kategorií jsou vcelku logické. Pro Čechy je základním faktorem jejich země, ve které žijí, vyrůstají a která je značnou mírou ovlivňuje. Polákům žijícím mimo jejich vlastní stát tuto úlohu nahrazují právě rodinné vazby a prostředí jejich výchovy. Na tuto skutečnost do značné míry navazuje i historie rodu, která je dalším zmiňovaným faktorem. U polských respondentů se umístila hned na druhém místě. Češi této kategorii nevěnují větší pozornost, čímž se potvrzuje již výše zmíněný fakt. Navíc tento faktor může ovlivnit i jakási mentalita obou národností, kdy Poláci připisují historii mnohem větší význam než Češi. Poslední možností byl rodný jazyk, ten zaujímá u obou skupin třetí pozici důležitosti.

Otázka č. 5: Cítíte se zde jako utlačovaná menšina?

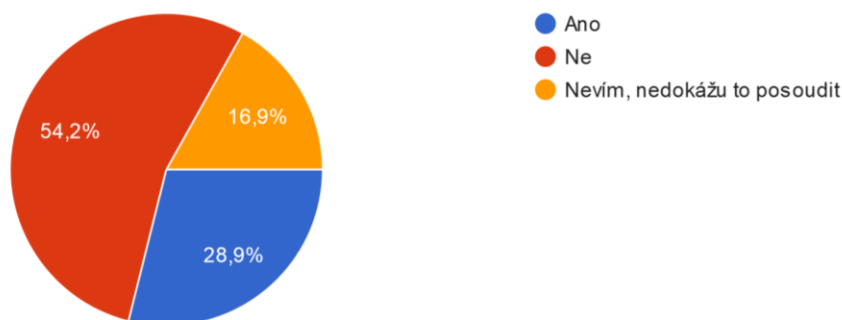
Obrázek 6: Procentuální podíl dotazovaných, vyjadřující svůj názor na otázku, zda se zde cítí jako utlačovaná menšina.

Na otázku, zda se zde respondenti cítí jako utlačovaná menšina odpovědělo 82,2 %, že ne. Což je dobré znamení. Avšak 11,5 % procent uvedlo, opak. Zajímavým faktem je to, že kladně odpovědělo přesně 16 Poláků a co je překvapivější také 16 Čechů, kteří jsou ve své rodné zemi a jako menšina natož utlačovaná by se zde rozhodně cítit neměli.

Respondent 5: Občané polské národnosti jsou příliš dominantní.

Respondent 6: Myslím si, že Poláci čím dál tím více dávají najevo svůj charakter. Jsou průbojní a nebojí se o cokoli bojovat, dokážou si tím i cokoli zařídit. Neříkám, že je to špatně, ale pokud žijeme v ČR, pak by oni měli respektovat Čechy a naše zvyky, tradice a naše chování. Někdy mi přijde, že my musíme tolerovat jejich vůdčí charaktery.

Otázka č. 6: Myslíte si, že je zde polská menšina privilegovaná? Mají v porovnání s českými občany v něčem navrch?

Obrázek 7: Procentuální podíl dotazovaných, vyjadřující svůj názor na otázku, zda je podle jejich uvážení místní polská menšina privilegovaná, zda mají v porovnání s českými občany v něčem navrch.

Tuto otázku jsem položila záměrně. Často totiž slyším, že Poláci něčeho dosáhli právě kvůli jejich národnosti a především proto, že jsou menšinou. Co si však o tom myslí respondenti? 54,2 % lidí uvedlo, že polská menšina privilegovaná není, naopak 28,9 % ano. Je zřejmě jasné, že polská národnost zaujímá spíše negativní stanovisko. Co se týká Čechů, názory jsou opět různé. Většina se však přiklání k tomu, že Poláci privilegovaní jsou. Tento fakt uvedlo i několik Poláků, avšak jen zanedbatelné množství (17).

Respondent 7: Na pomezí Těšínska, mohou dle mého názoru obě národnosti žít bez jakýchkoli problémů pospolu. Avšak nemělo by se zapomínat na to, že žijeme v České republice a menšina by neměla být privilegovaná nad většinou. Můj polský přítel, který se na pomezí Těšínska přestěhoval před nedávnem prohlásil: „je dobré být Polákem, ale jen v tom případě, že žijete v České republice“.

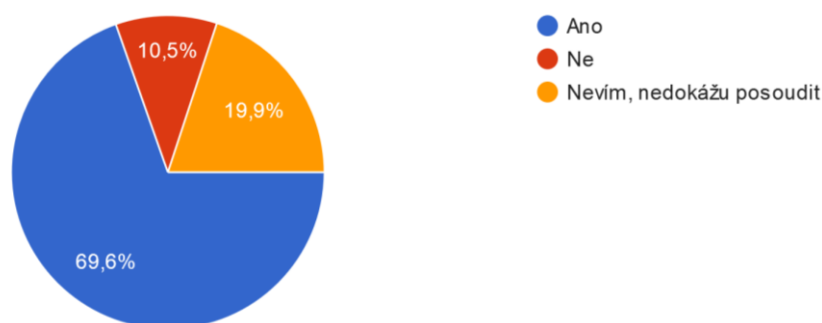
Respondent 8: Neřekl bych, že jsou Poláci privilegovaní, ale dokáží držet při sobě. To je základní faktor jejich „úspěchu“.

Respondent 9: Jako polská menšina máme v České republice určitá práva a výhody, za což bychom měli být vděční, ale s takovým privilegiem je třeba velmi obezřetně zacházet, aby to lidem život ulehčilo a nepřidělávalo zbytečné problémy.

Respondent 10: Poláci nejsou privilegovaní, ale v oblasti společensko-kulturní angažovanosti mají navrch, jsou mnohem aktivnější. Někdo si tedy výsledek jejich práce může vyložit jako privilegium.

Respondent 11: Ano, Poláci mají díky tomu, že jsou menšina lepší přístup k penězům z různých zdrojů (ku příkladu obecních). To však ovlivňuje i skutečnost, zda má v obecním zastupitelstvu hlavní slovo polský či český element.

Otázka č. 7: Myslíte si, že jsou menšinová práva v Česku dostatečná?

Obrázek 8: Procentuální podíl dotazovaných, vyjadřující svůj názor na dostatečnost menšinových práv v České republice.

69,6 % respondentů si myslí, že práva jsou dostatečná, 19,9 % je nedokáže posoudit a 10,5 % (32 lidí) uvedlo, že jsou nedostatečná. Z čehož většinu logicky tvoří Poláci (20 hlasů).

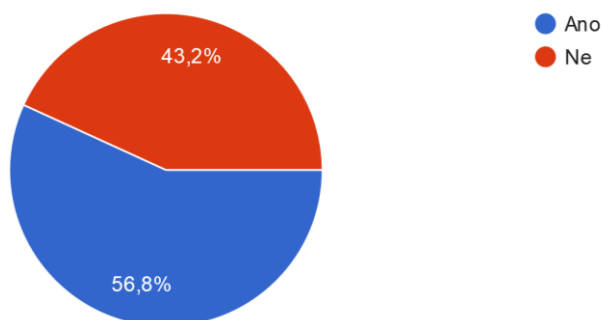
Otázku práv národnostních menšin u nás upravuje jak Ústava České republiky, tak Listina základních práv a svobod a speciální zákon č. 273/2001 Zb. Zákon o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, který je platný od 2. 8. 2011 a tentýž den nabyl své účinnosti. Mezi menšinová práva mimo jiné patří:⁸⁹

- Právo svobodné volby příslušnosti,
- Práva na vzdělání ve svém rodném jazyce
- Právo používat rodný jazyk v úředním styku
- Právo používat své jméno v jazyce menšiny
- Právo sdružovat se
- Právo na dvojjazyčné označení
- Právo na rozvoj kultury, atd...⁹⁰

⁸⁹ Šrajjerová, O. 2015. Historické a aktuálně otázky vývoje národnostních vztahov, kultur a identit v národnostne zmiešanej oblasti Sliezska a severnej Moravy. Opava: Slezské zemské muzeum, s. 79-84.

⁹⁰ 273/2001 Sb. Zákon o právech příslušníků národnostních menšin. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-273>

Otázky č. 8: Setkal/a jste se někdy s urážkami kvůli Vaší národnosti (osobou druhé národnosti, žijící na Těšínsku)?

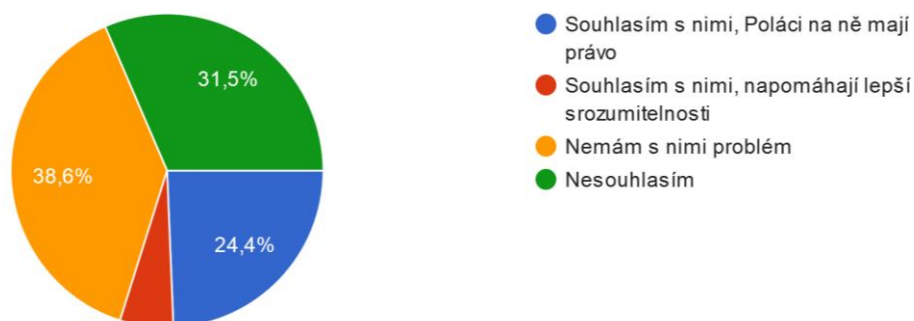
Obrázek 9: Procentuální podíl dotazovaných, vyjadřující se v otázce týkající se jejich osobních zkušeností s národnostními urážkami, lidmi druhé národnosti žijícími na Těšínsku..

Z výsledku vyplývá, že více než každý druhý člověk se s těmito praktikami setkal. Většina se nacházela mezi Poláky 109, mezi Čechy jen 61. Tato čísla jsou dosti vysoká a naznačují stále přežívající nevráživost mezi národnostmi.

Respondent 12: Ano, ale převážně v dětství.

Respondent 13: S polskou národnostní menšinou přicházím do styku jak soukromě, tak pracovní. Většinou vycházíme velice dobře, ale stále jsou lidé, kteří se chovají k druhé národnosti nadřazeně. Sama jsem takové chování zažila od příslušníků polské menšiny, ačkoliv jsem názoru, že žijeme v České republice, proto nechápu, proč se ke mně má někdo chovat arogantně, když s ním nemluví polsky.

Otázka č. 9: Jaký je Váš názor na dvojjazyčné nápisy?

Obrázek 10: Procentuální podíl dotazovaných vyjadřující svůj názor na otázku dvojjazyčných nápisů.

Nejvíce lidí odpovědělo, že s nimi nemají problém 38,6 %. Avšak hned druhou skupinou tvoří lidé, kteří s nimi nesouhlasí 31,5 %. A 29,5 % dotazovaných s nimi souhlasí z různých důvodů. Je asi pochopitelné, že v této skupině se nacházeli převážně Poláci (71), Češi zastávali kladný postoj pouze v 19 případech. Mezi dotazovanými se však našli i Poláci, kteří měli opačné stanovisko, konkrétně 15 jedinců, Čechů 80. Zbytek s dvojjazyčným označením neměl problém.

Lidí, kteří odpověděli, že s dvojjazyčným označením nesouhlasí jsem se dovolila zeptat proč. Na místních cedulích je totiž asi nejvíce vidět zdejší vzájemná nevráživost. Z počátku jejich zavádění nevydržely snad ani týden v původním stavu. Polské nápisy byly přeškrtnuty nebo nějak jinak zničeny. Názorů na toto téma byla celá řada. Avšak největší skupinu tvořili lidé, kteří vyjádřili svůj nesouhlas k návaznosti na nesmyslné vyhazování peněz tam, kde nejsou potřeba. Druhou kategorii zastávali lidé s názorem, že se nacházíme na území České republiky, není tedy potřeba zde nápisy mít, s dovětky, že v Polsku české nápisy také nenajdeme.

Respondent 13: Z praktického hlediska pro mě nemají žádný význam. Jsou solí v oku a zbytečně provokují. Já jsem Polák (narodil jsem se v Polsku a do Česka jsem se přestěhoval až poté) a nikdy lokálním městům nebo místům neřeknu jinak, než jak tomu říkají lokální lidé – česky. I s ostatními Poláky během komunikace používám české názvy například ulic nebo měst. Kromě toho, až na výjimky, polské i české názvy znějí identicky. Já jsem bydlel na ulici Divadelní a kdybych komukoliv řekl, že je to ulice Teatralna, tak stejně nikdo nebude vědět o jakou ulici se jedná.

Respondent 14: Obec nebo město má jeden název, který dostalo už někdy dříve, měl by platit.

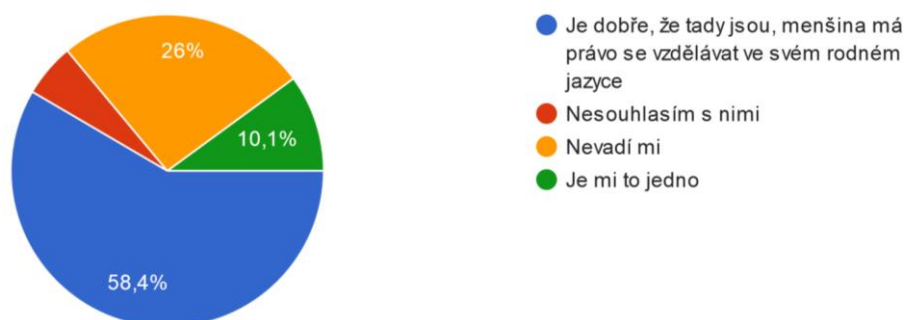
Respondent 15: Nevidím pro to důvod, je to pouze komolení názvu měst a obcí. Působí to jen zmatek a rozbroje. Navíc polská výslovnost obcí ve vlaku je vyložený výsměch polštině.

Respondent 16: Myslím, že peníze, které jsou investovány do dvojjazyčných tabulí, by mohly být využity mnohem lépe. Přeci nemůže být pro Poláka těžké poznat, že Trinec centrum je Trzyniec centrum.

Respondent 17: Protože přidělávají více problémů než užitku. Z jedné strany dobře, ví se, že se zde polská menšina nachází, ale z druhé strany, proč škádlit lidi české národnosti a silou překládat názvy, které byly stvořené v Česku. Jsou důležitější věci pro polskou menšinu než názvy ulic a měst. Lidé tady žijí a česky umějí. Přínosnější by bylo udržení, či zřízení škol a školek s polským vyučovacím jazykem. V porovnání s tímto jsou polské názvy zbytečností.

Respondent 18: Ne, že bych s nimi stoprocentně nesouhlasil, ale přijde mi to jako zbytečnost, která jen povzbuzuje méně tolerantní lidi k větší nenávisti. Myslím, že by mohla být polská menšina méně provokativní a pokornější. Každý z nich přece česky umí. Stručně řečeno, mně osobně nápisy nevadí, klidně bych je v určité situaci i podpořil, ale myslím, že zbytečně provokují.

Otázka č. 10: Jaký je váš názor na zdejší polské školy?

Obrázek 11: Procentuální podíl dotazovaných vyjadřující svůj názor na zdejší polské školy.

Více než polovina respondentů 58,4 % na otázku odpovědělo, že je dobře, že se tady tyto školy nacházejí. Polská menšina má totiž právo na vzdělání ve svém rodném jazyce. 36,1 % lidí zaujímá neutrální stanovisko. Buď jim je tato problematika jedno 10,1 %, nebo se školami nemají problém 26 %. Našli se však i takoví, kteří s polskými školami nesouhlasí 5,5 % (17 lidí). I k této otázce se někteří účastníci výzkumu vyjádřili.

Respondent 19: Vyučování v polských školách na zdejším území je na velmi vysoké úrovni. Díky osobnějšímu přístupu jsou děti schopny dosahovat lepších výsledků a mají dále větší šanci být v dalším vzdělávání úspěšní.

Respondent 20: Vážím si toho, že i když žiji v České republice, mám možnost studovat na školách s polským vyučovacím jazykem, posílat tam svoje děti a v tomto jazyce je vychovávat. Přece ještě nikomu neublížilo umět jazyk navíc, znát tradice, historii a spisovatele jiné země.

Respondent 21: V českých školách by se mělo více vychovávat k vlastenectví, v polských školách zase k lásce k rodnému česku, s vědomím polských kořenů.

Respondent 22: Tyto školy mi nevadí, ale děti po jejich dokončení často neumí pořádně ani česky a ani polsky.

Respondent 23: Na polských školách se dětem viditelně nadržuje a nad těmi českými jsou zvýhodňovány. Uvedu příklad školních výletů, kdy Poláci jezdí na školy v přírodě, nebo k moři. Češi pak maximálně na jednodenní výlet do Tater nebo Prahy.

Respondent 24: V českých i polských školách je třeba dětem vysvětlovat historii Těšínska, vysvětlovat dětem, že se nemají za svou národnost, své předky a své nářečí stydět. Pokud dětem zakazujeme používat nářečí, brzo zanikne, stejně jako písničky, které se v nářečí zpívají. Dvojjazyčnost je velká výhoda, pokud někdo umí polský jazyk, může pracovat v mezinárodních společnostech jak v Česku, tak v Polsku.

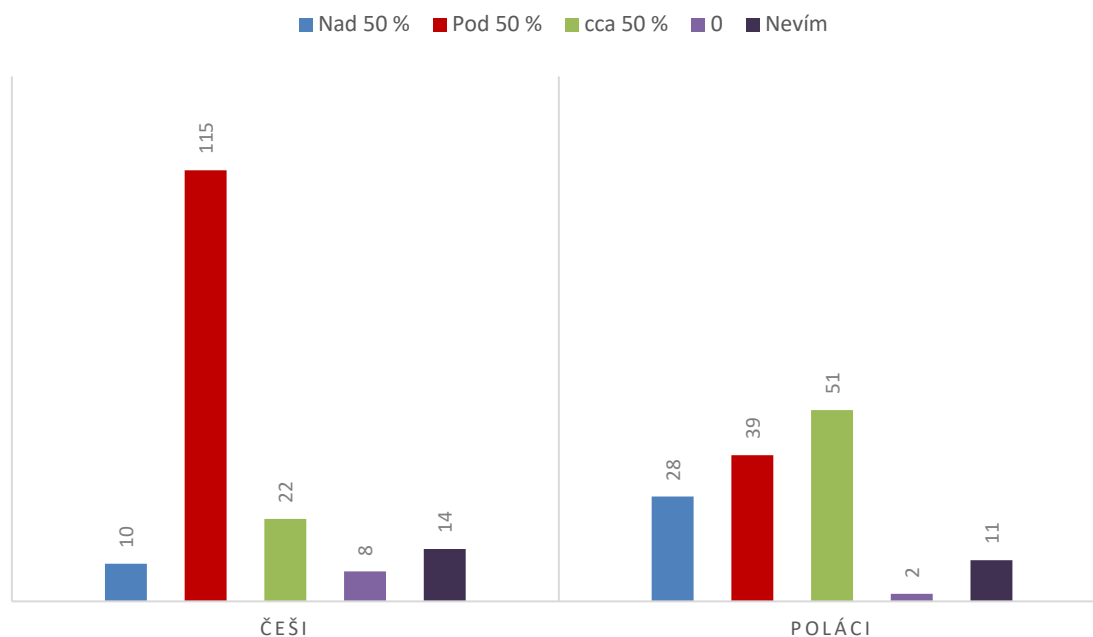
Otázka č. 11: Jaký je Váš názor na vedení jak polských, tak českých mší?

Obrázek 12: Procentuální podíl dotazovaných vyjadřující svůj názor na polské a české mše.

Jen jeden člověk odpověděl, že by si přál mše pouze v polštině, 19 lidí se vyslovalo pro mše pouze v češtině a zbylým je to buďto jedno 31,5 % nebo jsou za tento systém rádi 62 %. V praxi to znamená, že mše jsou každodenně vedeny v obou jazycích v přesně stanovených dobách. A při důležitých svátcích jako jsou Vánoce, Velikonoce a další, se jazyk mše každoročně střídá.

Otázka č. 12: Jak velké procento zaujímají Vaši přátelé druhé národnosti?

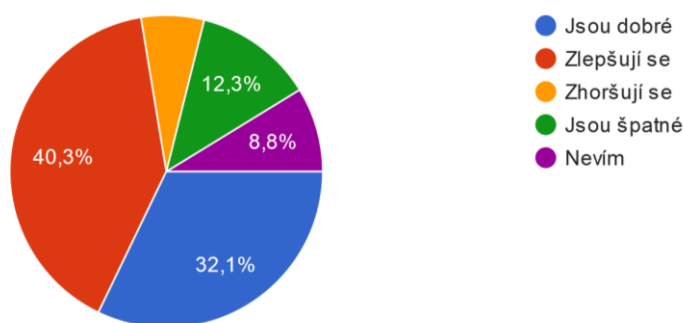
Obrázek 13: Číselné vyjádření počtu českých a polských respondentů v otázce dotazující se na procentuální podíl přátel z druhé národnosti.

Z tohoto grafu vyplývá, že dotazovaní mají více přátel mezi lidmi své národnosti, což je logické. Avšak nejvíce je to vidět právě u Českých respondentů. 115 lidí odpovědělo, že procento jejich polských přátel spadá pod 50 %, z čehož u 81 respondentů tvoří polští přátelé méně než 20 %, v osmi případech je to dokonce 0. U polských respondentů je situace trochu jiná. Většina se vyjádřila, že podíl českých a polských přátel tvoří cca polovinu. Pod 50 % českých přátel má 39 respondentů z čehož pod 20 % jen 15. I tady se však našli lidé, kteří své přátele mezi Čechy nemají vůbec a to ve 2 případech.

Otázka č. 13: Jaké jsou Vaše rodinné národnostní poměry?

Na tuto otázku odpovědělo 295 respondentů z nichž 160 pochází ze smíšených rodin. To je více než polovina. Zajímalo mě, zda respondenti navazují vztahy většinou s lidmi své národnosti nebo národnosti opačné. Z odpovědí vyplynulo, že 63 dotazovaných je v páru smíšeném a 151 si našlo protějšek ve své vlastní národnosti. Smíšené národnosti páry mohou čelit mnohým otázkám například, do jaké školy bude chodit jejich dítě. Do české nebo do polské? Odpovědi na tuto otázku čítaly cca 50 %. 18 dětí bylo posláno do školy české a 17 do školy polské.

Otázka č. 14: Jak hodnotíte současné vztahy mezi Čechy a Poláky na Těšínsku?

Obrázek 14: Procentuální podíl dotazovaných vyjadřující svůj názor na současné vztahy mezi Čechy a Poláky na Těšínsku.

Z tohoto grafu vyplývá, že většina lidí považuje vztahy za dobré 32,1 %, nebo že se zlepšují 40,3 %. Což je velice pozitivní zjištění. Našli se však i tací, kteří současné vztahy považují za špatné 12,3 %, nebo se zhoršující 6,5 %. Zbylí respondenti 8,8 % tento fakt nedokázali posoudit. K této otázce se navíc slovně vyjádřilo vcelku velké množství dotazovaných s trefnými a zajímavými připomínkami.

Respondent 25: Toto téma je na našem území složité. Pokud nezačne debata na téma národnosti, vztahy jsou vcelku přijatelné. Problém nastane, když se téma začne řešit. Proto se tomu mnozí lidé vyhýbají, mohl by totiž nastat konflikt.

Respondent 26: Vždy záleží na vnitřní inteligenci každého člověka. Kdo chce problém vidí vždy a všude.

Respondent 27: Reálný problém mezi lidmi v Těšínském Slezsku radící se k takové nebo makové národnosti neexistuje. Jsou to jen vymyšlené problémy, aby druhému komplikovaly život nebo nechali vyrůst svému ublíženému egu. Já jsem vyrůstal v rodině, která čítá 80 lidí, z čehož je 99 % zapsaných k české národnosti. Všichni mluví místním nářečím, ale umí i česky a domluví se i polsky. Problém těchto národnostních sporů vzniká, když se do vztahů zamíchá fanatismus. Není čas na boje. Musíme se už konečně spojit, aby náš region vzkvétal.

Respondent 28: Měli bychom se tolerovat, historii nezměníme, budoucnost ano. Všichni jsme stejní, sobě rovní lidé.

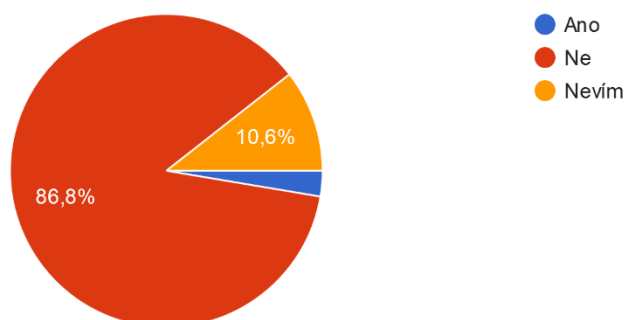
Respondent 29: Antagonismy budou přežívat či chceme či ne. Je to specifikum všech sousedících národů. Přál bych si, aby se více o tomto tématu mluvilo, ať už veřejně, ve školách nebo i doma. Jenom edukace může zničit šovinismus po obou stranách. Enkultura je přirozený proces, kterému se nevyhneme, ale bude to ještě trvat dobrých pár generací.

Respondent 30: Myslím si, že pokud jsou lidé normální, nemají jeden s druhým problém. Všude se ale najdou experti, kteří šíří svá velká slova, když však přijde na diskuzi neumějí argumentovat. Já byla vždy spokojená s tím, kde žiji a když se našel někdo takový prostě jsem ho ignorovala.

Respondent 32: Osobně nemám nic proti české národnosti. Umím se domluvit s každým. Jsem si vědoma, že žiju v České republice. Proto je logické, že na úřadech a v obchodech budu mluvit česky, pokud určití lidé polsky či nářečí nerozumí. Na druhou stranu jsem si vědoma toho, že naši předkové obětovali mnoho, aby zde zachovali vztah k polštině. A toho si vážím.

Respondent 33: Subjektivně velmi špatným faktorem je, že lidé české národnosti nemají základní znalost o minulosti regionu, ve kterém žijí. Viz poukazování na zde žijící Poláky ať táhnou zpátky do Polska. Na Polských školách se tato problematika v historii probírá. Na českých je z mě neznámého důvodu zcela záměrně pomíjena.

Otázka č. 15: Přejí byste si, aby toto území spadalo pod polskou vládu?

Obrázek 15: Procentuální podíl dotazovaných vyjadřující svůj názor na otázku, zda by si přáli, aby toto území spadalo pod polskou vládu.

Tato otázka byla jako poslední. Co se tedy změnilo za roky, během kterých patří území do Českého státu? 86,8 % dotazovaných odpovědělo jednoznačně záporně. 10,6 % nedokázalo odpovědět a 2,6 % což je 8 lidí bylo za.

4.3 SHRNUÍ VÝZKUMU

K dotazníku bych chtěla ještě pro rozšíření představy přidat dva smutné incidenty, kterých jsou místní obyvatelé schopni.

Jednou z nich je případ pomníku, věnovanému Klementovi Šťastnému, který byl zastřelen 11. 11. 1920. Jednalo se o pracovníka delimitační komise, která v tu dobu vytyčovala hranice na hřebenu Čantoryje. Pan Klement se stal obětí tehdejšího těšínského násilí. Byl spolu se svými pracovníky zbit skupinou polsky hovořících mladých mužů za jejichž vůdce byl považován Paweł Kantor. Tehdejší učitel a ředitel polské školy. Později se ukázalo, že skupina byla vedena tajnou organizací, kterou byli násilníci členy. Jednalo se o Vojensko-politický výbor (komitet Wojskowo-Polityczny). Hlavním motivem celé organizace byl nesouhlas a snaha o zamezení potvrzení nově schválených hranic. Skupina také šířila strach a nepokoje mezi lidmi.⁹¹

Jak se říká historii změnit nemůžeme, můžeme se z ní pouze poučit. To, co se stalo, stalo se.

⁹¹ Majer, P. 2017. Museli zemřít? Příběhy psané krví. Ostrava: Sdružení pro rozvoj Třinecka a Jablunkovska, s. 65-73.

Avšak na tuto událost navázalo dění v roce 2015. Kdy na její výročí, byl na místo vojákovy smrti, nainstalován dřevěný kříž. Našli se mezi námi takoví, kterým bylo toto pietní místo trnem v oku. Kříž vytrhli a pohodili v lese. Po jeho opravě a následné instalaci byl kříž po roce znovu odstraněn, v okolí, se už ale nenašel. Kříž byl tudíž vyhotoven po třetí. Snad naposled.⁹²

Druhá podobná událost se stala v roce 2012, kdy byl v Bystřici nad Olší, konkrétně na hoře Polední, odhalen památník legionářů, věnován generálu Josefu Šnejdárkovi. Po svém slavnostním odhalení byl však několikrát zničen. První případ byl zaznamenán hned po 50 dnech. Památník byl zcela zdevastován a pomalován hákovými kříži a šibenicemi. Několikrát byla z památníku ukradena i česká státní vlajka.⁹³

Těmito příběhy jsem chtěla doplnit můj výzkum. A to z několika důvodů. Celý proces dotazování a jeho následné výsledky takřka ve všech otázkách dopadly tak nějak napůl. Tedy ani kladně a ani záporně. Možná bych se dokonce přiklonila k té kladné variantě. Z čehož vyplývá, že vztahy mezi místními Poláky a Čechy jsou v pořádku. Národnosti se respektují, vzájemně si nepřekážejí. Dokonce tvoří smíšené páry, což je jeden z nejviditelnějších důkazů o tom, že těšínské otázky pro ně v současnosti nejsou důležité. Našli se však i tací, i když ne ve velké míře, kteří tuto problematiku stále omílají a hledají v ní pro ně nepředstavitelný problém. Je vcelku možné a řekla bych, že i více než pravděpodobné, že radikální příznivci toho či onoho „vyznání“ se v dotazníku neobjevili. Musíme si však uvědomit, že jsou mezi námi a mohou nám někdy pěkně zavařit, nebo při nejmenším pořádně pít krev. Jedním z důkazů jsou právě tyto dva příběhy. Nebo, již několikrát zmiňované ničení dvojjazyčných nápisů.

Tuto kapitolu proto zakončím výpovědi jednoho z respondentů.: *Měli bychom se tolerovat, historii nezměníme, budoucnost ano. Všichni jsme stejní a sobě rovní lidé.*

---

⁹² Tamtéž, s. 188-189.

⁹³ Tamtéž, s. 193-196.

5 ZÁVĚR

Cílem práce bylo zjistit současné mezilidské vztahy mezi Poláky a Čechy na území Těšínska. Dopomohl nám k tomu dotazník čítající 18 otázek zaměřující se na problematiku tématu regionu. Tedy soužití Čechů s místní polskou menšinou. Mezi otázkami se objevily dotazy na národnostní cítění, zda daná národnost ovlivňuje každodenní život obyvatel, vnímání výhod či nevýhod menšin, pocit bezpečí a domova na daném území, budování nových či stávajících vztahů mezi národnostmi, atd...

Po vyhotovení zde zmíněného dotazníku bylo potřeba zpracovat odpovědi respondentů do ucelených celků. Což nebylo vždy snadné. Odpovědi nebyly jednoznačné, ani u jednoho dotazu se neobjevila většinová shoda. Pravda se nacházela povětšinou někde mezi. Důležitým doplněním celého výzkumu proto bylo subjektivní vyjádření názorů některých respondentů. Tyto postoje nám přiblížily současnou problematiku místního dění očima obyvatel žijících na daném území, kteří s danými problémy přicházejí do styku dennodenně.

Výzkum jako celek vyšel vcelku pozitivně. Otázka Těšínska se mezi lidmi sice stále objevuje, ale není kladená mezi první místa důležitosti. Lidé pocítují v určitých situacích jistý národnostní konflikt, avšak ne v takové míře, aby jim bránil v každodenním česko-polském soužití.

Bylo zde několikrát zmíněno, že lidé mezi sebou vzájemně problémy nemají, ty nastávají až s probíráním historie, kterou si každá národnost vysvětluje po svém. Dotazování dokonce uvedli, že právě tento faktor je jednou z příčin místních sporů. Tedy neznalost, nebo špatná interpretace historie s návaznostmi na zanedbanou edukaci, především pak v českých školách, na kterých se problematika těšínské historie neprobírá.

Jedním ze směrodatných závěrů výzkumu, který bych chtěla zdůraznit, je odpověď na otázku současných vztahů mezi Čechy a Poláky, na kterou odpovědělo 72,3 % respondentů kladně. Doufejme tedy, že s nastávajícími léty se bude toto procento neustále navyšovat a vztahy mezi místním obyvatelstvem se již nikdy neocitnou na bodu mrazu, tak jak tomu bylo v nedávné historii.

Závěrem bych chtěla říct, že i když tento průzkum vyšel pozitivně, vždy se mezi lidmi najdou vyhranění jedinci přiklánějící se k radikalismu jedné či druhé strany. Pokud se tedy

s těmito jedinci dostaneme do styku, neberme jejich názor na danou problematiku jako ten jediný a správný. Jak už jsem se zde zmínila, pravda se nachází vždy někde uprostřed.

RESUMÉ

Niniejsza praca licencjacka jest w całości poświęcona czeskiej części Śląska Cieszyńskiego od najstarszych dziejów do roku 1958 i przedstawia obecne stosunki pomiędzy mieszkańcami tego obszaru z uwzględnieniem właśnie historii regionu. Mianowicie chodzi o spory, konflikty, a nieraz nawet o walki pomiędzy Czechami i Polakami o wspomniany teren.

Praca jest podzielona na dwie główne części – część historyczną i część analizującą dzisiejsze stosunki między przedstawicielami obu narodowości. Żeby móc rozpocząć analizę, stworzyłam kwestionariusz zawierający 18 pytań zwracających uwagę na relacje interpersonalne, społeczne i prawne. Konkretnie akceptację polskiej mniejszości przez narodowość czeską. W zastosowanym kwestionariuszu każdą odpowiedź było możliwe uzupełnić własną opinią. Dzięki temu poszerzył mi się obraz danej problematyki. Dla jak najbardziej obiektywnego wniosku w ankiecie brali udział zarówno Polacy, jak i Czesi.

Wnioski z ankiety są całkiem pozytywne, gdyż ani polska, ani czeska narodowość nie ma widocznych problemów z tą drugą. Jednak zapewne znajdą się między nimi i tacy, którzy mają pewne zastrzeżenia, ale miejmy nadzieję, że tych będzie niewielu i z biegiem czasu procent ten będzie się zmniejszać.

BIOGRAFIE

TIŠTĚNÉ ZDROJE

1. BÍLEK, Jiří. *Kyselá těšínská jablička: československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945*. Praha: EPOCH, 2011. Polozapomenuté války. ISBN 978-80-7425-097-2.
2. GAWRECKI, Dan. *Dějiny Českého Slezska 1740-2000*. Opava: Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav historie a muzeologie, 2003. ISBN 80-7248-226-2.
3. JANUSZEWSKA-JURKIEWICZ, Joanna. *Zaolzie w polityce rządu i opinii społeczeństwa polskiego, 1925-1937*. Katowice: Wydawn. Uniwersytetu Śląskiego, 2001. ISBN 83-226-1072-6.
4. KÁŇA, Otakar a Ryszard PAVELKA. *Těšínsko v polsko-československých vztazích 1918-1939*. Ostrava: Profil, 1970, 366 s. ISBN (Váz.).
5. KLIMEK, Antonín a Eduard KUBŮ. *Československá zahraniční politika 1918-1938: kapitoly z dějin mezinárodních vztahů*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1995. ISBN 80-85241-88-9.
6. MAJER, Petr. *Museli zemřít? Příběhy psané krví*. Ostrava: Sdružení pro rozvoj Třinecka a Jablunkovska, 2017. ISBN 978-80-270-2422-3.
7. ONDŘEKA, Zbyšek. *Těšínsko známé i neznámé*. Český Těšín: Muzeum Těšínska, 2012. ISBN 978-80-86696-29-4.
8. ŠRAJEROVÁ, Oľga. *Historické a aktuálne otázky vývoja národnostných vzťahov, kultúr a identít v národnostne zmiešanej oblasti Sliezska a severnej Moravy*. Opava: Slezské zemské muzeum, [2015]. ISBN 978-80-87789-29-2.
9. *Těšínské Slezsko: výběr příspěvků z mezinárodní konference "Těšínské Slezsko - historie a současnost ve společné Evropě" konané dne 15.5.2008 v Českém Těšíně = Śląsk Cieszyński: wybór referatów międzynarodowej konferencji "Śląsk Cieszyński - historia i współczesność we wspólnej Europie", która odbyła się w dniu 15.5.2008 w Czeskim Cieszynie*. Český Těšín: Muzeum Těšínska, 2008. ISBN 978-80-86696-08-9.

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. 273/2001 Sb. Zákon o právech příslušníků národnostních menšin. *Zákony pro lidi-Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © [cit. 20.03.2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-273>
2. BYSTRIANSKÁ, Věra. Spor o Těšínsko v letech 1918-1920 [online]. Brno, 2007 [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/klv01/>>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Libor Vykoupil.
3. NEUWIRTHOVÁ, Ester. Československo-polské vztahy v letech 1926 - 1935 [online]. Brno, 2013 [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/mgydf/>>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Vladimír Černý.
4. Těšínské toulky minulostí – časopis Těšínské toulky minulostí, 2018 [online]. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z http://www.tesin.cz/wp-content/uploads/2018/08/tesinske_toulky_minulosti_web.pdf
5. Uvedení národnosti je svobodnou volbou | ČSÚ. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. [cit. 2019-03-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/2d0049aa01>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Procentuální podíl dotazovaných vyjadřující svůj názor na otázku, zda je spor o Těšínsko	29
Obrázek 2: Číselné vyjádření počtu respondentů v daných věkových kategoriích a národnostech, vyjadřující svůj názor k otázce, zda je spor o Těšínsko stále živou záležitostí.	30
Obrázek 3: Procentuální podíl dotazovaných, v odpovědi na otázku týkající se rodného jazyka.	31
Obrázek 4: Procentuální podíl dotazovaných, vyjadřující svou národnost.	31
Obrázek 5: Procentuální podíl dotazovaných, vyjadřující svůj názor na otázku, jaký je pro ně základní faktor určení národnosti.	33
Obrázek 6: Procentuální podíl dotazovaných, vyjadřující svůj názor na otázku, zda se zde cítí jako utlačovaná menšina.	34
Obrázek 7: Procentuální podíl dotazovaných, vyjadřující svůj názor na otázku, zda je podle jejich uvážení místní polská menšina privilegovaná, zda mají v porovnání s českými občany v něčem navrch.	35
Obrázek 8: Procentuální podíl dotazovaných, vyjadřující svůj názor na dostatečnost menšinových práv v České republice.	36
Obrázek 9: Procentuální podíl dotazovaných, vyjadřující se v otázce týkající se jejich osobních zkušeností s národnostními urážkami, lidmi druhé národnosti žijícími na Těšínsku.	37
Obrázek 10: Procentuální podíl dotazovaných vyjadřující svůj názor na otázku dvojjazyčných nápisů.	38
Obrázek 11: Procentuální podíl dotazovaných vyjadřující svůj názor na zdejší polské školy.	40
Obrázek 12: Procentuální podíl dotazovaných vyjadřující svůj názor na polské a české mše.	41
Obrázek 13: Číselné vyjádření počtu českých a polských respondentů v otázce dotazující se na procentuální podíl přátel z druhé národnosti.	42
Obrázek 14: Procentuální podíl dotazovaných vyjadřující svůj názor na současné vztahy mezi Čechy a Poláky na Těšínsku.	43
Obrázek 15: Procentuální podíl dotazovaných vyjadřující svůj názor na otázku, zda by si přáli, aby toto území spadalo pod polskou vládu.	45

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Vzor dotazníku.....	54
---------------------------------------	-----------

PŘÍLOHA 1: Vzor dotazníku

Myslíte si, že spor o Těšínsko je stále živá záležitost?

- Ano
- Ne, už je to dávno uzavřené téma
- Nevím, nedokážu to posoudit

Jaký je Váš rodný jazyk?

- Čeština
- Polština
- Nářečí
- Jiný

Jaká je Vaše národnost?

- Česká
- Polská
- Jiná

Co je pro Vás základním faktorem pro určení národnosti?

- Historická linie rodu (moje babička byla polka, já jsem polka)
- Země, ve které žiji
- Prostředí, ve kterém probíhá výchova
- Můj rodný jazyk

Cítíte se zde jako utlačovaná menšina?

- Ano
- Ne
- Nevím

Myslíte si, že je zde polská menšina privilegovaná? Mají v porovnání s českými občany v něčem navrch?

- Ano
- Ne
- Nevím, nedokážu to posoudit

Myslíte si, že jsou menšinová práva v Česku dostatečná?

- Ano
- Ne

Jak hodnotíte současné vztahy mezi Čechy a Poláky na Těšínsku?

- Jsou dobré
- Zlepšují se
- Zhoršují se
- Jsou špatné
- Nevím

Přáli byste si, aby toto území spadalo pod polskou vládu?

- Ano
- Ne
- Nevím

Vaše pohlaví

- Žena
- Muž

Váš věk

- Do 18
- 18–24
- 25–34
- 35–44
- 45–64
- 65 a více

Máte nějakou vlastní zkušenost, názor na toto téma, se kterým se chcete podělit?

ANOTACE

Autor: Jana Kocůrková

Fakulta: Filozofická

Katedra: Slavistiky, sekce polonistiky

Název bakalářské práce: Československo-polský spor o těšínsko do roku 1958 a jeho následky na dnešní dobu

Vedoucí bakalářské práce: mgr Kamila Przybylska

Počet znaků: 67 831

Počet použité literatury: 14

Počet příloh: 1

Klíčová slova: Těšínsko, Češi, Poláci, spor

Tato bakalářská práce je zaměřena na historii území Těšínska do roku 1958 a její vliv na dnešní dobu. Práce je rozdělena do dvou hlavních celků, kdy v prvním jsou probírány nejdůležitější historické události. Druhá část je věnována současným mezilidským vztahům, mezi zde žijícími národnostními, tedy Poláky a Čechy. Důležitou součástí je prezentace názorů místních na lidi na danou problematiku.

ANNOTATION

Author: Jana Kocůrková

Faculty: Faculty of Arts

Department: Department of Slavonic Studies – Section of Polish Studies

Thesis title: The conflict between czechoslovakia and poland until 1958 and its consequences for nowadays

Supervisor: mgr Kamila Przybylska

Number of characters: 67 831

Number of words cited: 14

Number of appendices: 1

Keywords: Těšín Silesia, Pole, Czech, conflict

This thesis is focused on conflict between czechoslovakia and poland for Těšín Silesia region. Thesis is divided into two main parts. The first introduces the reader to a history of the area until 1958 and second part is based on relations between czech and polish people now. Complemented with opinions of people which live there.